

joachim robbrecht

crashtest ibsen I

—

nora

Personages

NORA

meisjesnaam onbekend, beroemd personage en vrouw des huizes.

TORVALD

helmer haar echtgenoot, bankier en moraalridder.

DINGETJE

brutale en fictieve dienstmeid.

CHRISTINE

LINDE

golddigger en oude vriendin van Nora.

nils krogstad ook een tragische figuur.

dokter rank Nora's minnaar in some way.

de kinderen waarvan het bestaan betwist wordt.

Voor het echt begint

In de foyer, voor het echt begint...

NORA

Goedenavond, welkom bij Crashtest

Ibsen I. Dat is gebaseerd op Et Dukkehjem, Een Poppenhuis ook wel gewoon Nora genoemd, naar mij. Ik ben Nora, ik ben het hoofdpersonage – belangrijk dus – ik ben blij dat ik leef en Henrik Ibsen is een grote auteur. Maar 't is ook gewoon een man met een baard. En de tekst, mijn tekst, is niet meer up to date. En ik ben niet de enige die hier zo over denkt. De tekst is geen basis meer voor de spiegel van de maatschappij die dit stuk moet zijn! Ik kan als eenentwintigste-eeuws personage niet meer de naïviteit van de negentiende eeuw uitventen. Dat zou een schandaal zijn. Dat is een schandaal! Dus het is vanavond een historische dag voor het theater – kleine stap voor het personage, maar grote sprong voor het theater! De emancipatie van het personage! Ik ga vanavond radicaal rommelen met de tekst: zwakke passages wegsnijden, verouderde stukken schrappen, woordenschat opfrissen, vlijmscherpe situaties inlassen, verbeterde statements maken. We accepteren het niet meer! Mensen worden toch ook wijzer als ze ouder worden? Waarom zou dat dan voor personages niet zo zijn? We gaan beginnen! Op de barricades!

eerste bedrijf

Money makes...

NORA

Het is 1879 en de kinderen spelen buiten met de meid in de sneeuw, drie lieve kinderen en ik kom thuis. Ik, Nora, met het verschrikkelijke geheim, personage in dit stuk dat 134 jaar geleden geschreven is – 1879 rules! – en mijn man daar – ook een personage – zit in zijn werkkamer en die is daar. Ik kom net neuriënd thuis met de kerstboom en pakjes voor iedereen: de kinderen, mijn man, de meid. Het is namelijk 24 december 1879, het hele familieleven brengt zijn jaarlijkse offergaven aan die lieve consumptiemaatschappij! Ook 134 jaar geleden al zaten wij hier rond de kerstboom en ook toen was het crisis! En ik heb maar al te vaak een extreme make-over gekregen. 134 jaar steeds weer opgevoerd, ten tonele gesleept, geïnterpreteerd, geliefd, verfoeid, gebruikt, misbruikt, geanalyseerd en bewerkt omdat het bijna elk jaar weer crisis is! Ik, Nora, spiegel van de maatschappij, bekkentrekster, guerillera!

TORVALD

Oh lieverdje! Oh suikertje! Oh duifje! Bijou! Amour! Schat! Makker! Schoonheid! Mag ik het gat in je hand even zien? Nora toont haar hand. Oh aaah wat een gigantisch groot gat. Liefie! Wat heb ik gezegd?

NORA

Ja wat was dat ook weer...? Het geld... groeit... niet op mijne... pik? Bochel? Ballen? Grote teen? 't Geld groeit niet uit uit uit mijne neus, uit mijn oren? 't Goh, 't ontschiet mij even.

TORVALD

Budgetteren, economiseren, uitsparen, bezuinigen! Want het is...

NORA

Prachtig, frappant actueel. Crisis! Toen al en ook nu weer. Mag ik u voorstellen, dames en heren... dit is dus de veel besproken Torvald Helmer, kersvers bankier en doorgewinterd moraalridder. Toch? We moeten daar toch geen doekjes om winden?

TORVALD

Inderdaad niet! Niet om de hete brei heen dansen. Ik ben er zelfs trots op: Helmer Torvald, personage uit Henrik Ibsens bekende bladiebla, moraalridder, pijler van de samenleving en – tromgeroffel tromgeroffel – net benoemd tot chef van de plaatselijke bank. En dat allemaal 134 jaar geleden en ook nu nog razend actueel! Toch? Bank bank bank!

NORA

Ja en ook een ietsiepietsie cliché.

TORVALD

ziet plotseling pakjes Oh leuk oh leuk leuk leuk pakjes pakjes Nora pakjes!

NORA

Ja kleinigheidjes voor de kleintjes. Die hebben alles al en nu krijgen ze nog meer!

TORVALD

Schattepie, we moeten wel echt zuinigjes aan doen hoor. Ik sta al bijna in het dieprood.

NORA

't Was voor bijna niks, uit China.

TORVALD

Nora!

NORA

Effe het consumentenvertrouwen een tikkie opkrikken, nu je toch weer een vaste baan met een supersalaris hebt en kweeniehoeveel bonus. Nie wieder Krise! Want! Oh wonder! Jij hebt nu weer een vaste aanstelling! Joepie! Torvald merkt zijn persoonlijke pakje op. Nee, lieverd daar moet je niet aan snuffelen, die is voor jou!

TORVALD

134 jaar kerstmis, 134 jaar voorstellingsgeschiedenis en altijd weer hetzelfde revolutionair mysterieuze antwoord... Wat wil deze vrouw?

NORA

Geld en liefde.

TORVALD

Juist, en dat zou toch het wantrouwen van menig echtgenoot moeten aanwakkeren?

Waarom is deze vrouw niet geïnteresseerd in de rommel die overal in de winkelruiten is neergestort? En waarom, by the way, ziet ze er stressy uit?

NORA

Zie ik er stressy uit ofzo?

TORVALD

Ja, helemaal niet relaxed!

NORA

Shit, wat zou er met me aan de hand zijn? Ik voel me ook verschrikkelijk leeg vanbinnen. Ik heb namelijk de hele dag vlijtig geshopt en nu heb ik weer dringend een microkredietje nodig.

TORVALD

Daar komt niks van in, roofvogeltje van me!

NORA

Toe, Torvald, toe, in een relatie moet je durven investeren! En investeren is risico's nemen!

TORVALD

Ooh geldwolfje van me! Ik geef je gewoon, 100, 200, 300, 400 gedevalueerde Noorse toneelkronen om ons huwelijk te redden alsof het een bank was. Maar wat is je bedrijfsplan?

NORA

Je moet me wel tijd geven daar even over na te denken! Ah, ik weet het. Allez, hoe noem je dat? Kusjes geven? Of, ah ja ik weet het, een mooie vertrouwensrelatie

opbouwen met mijn business partner? Het superabstracte omzetten in het hyperconcrete: geld voor kusjes.

TORVALD

'k Zie het al, 't is weer weggesmeten, weggesmolten, opgegaan, mijn zeepbelletje toch.

NORA

Geld maakt jou toch niet gelukkig! Ja, ik schreeuw het hier gewoon door de vierde wand heen. Geld maakt jou niet gelukkig!

TORVALD

Maar vanavond gaan we wel gelukkig zijn want het is 1879 en kerstmis in Noorwegen. Dus... kerstboom supergroot voor superweinig geld met sneeuwgarantie en nóg geen schuldgevoelens omtrent de klimaatverandering en dat soort shit.

NORA

En luister es – zo stil buiten. Nog helemaal geen auto's door de straten, alleen het hoefgetrappel van paarden en geglij van arrensleeën. Dat was Realismus anno 1879.
zucht

TORVALD

zucht ook Idyllisch!

NORA

Oooh, we gaan zo gelukkig zijn vanavond! Met de kindjes – alles van weerloos is zo waardevol! – En dokter Rank. Allemaal gezellig onder de kerstboom. Je hebt hem toch wel uitgenodigd? Dokter Rank? Heb je dokter Rank uitgenodigd?

TORVALD

Da's toch niet nodig liefie? Die komt vanzelf binnenvallen. Waarom ben jij nu zo stressy?

NORA

Ik voel mij zo leeg vanbinnen, ik weet het ook niet!

DINGETJE

komt op Ding dong!

NORA

Oh nee, is dit nu al het motorisch moment ofzo?

DINGETJE

Oh nee, mevrouw geen paniek we zijn nog midden in het voorstelrondje. Maar er staan twee andere personages voor de deur gereed om op te komen. Trouwens, hallo, ik ben de meid, zeg maar de wasmachine, de au pair of televisie, vuilblik, computerspelletje, Swiffer... Ik ben alles wat er vroeger nog niet was en vandaag toch handig is: een huishoudelijk apparaat, een handige app om boodschappen te doen, een laaggeletterde magnetron... zonder stemrecht maar met veel werk. Het is 1879 en het leven is voor mij zo verschrikkelijk concreét, echt handen te kort – ik denk gewoonweg nóóit aan de dood. Euh, ik bedoel maar, personages zoals ik hier, die zijn misschien wel realistisch maar echt niet reëel omdat ze niet meer voorkomen... in het wild. Ik ben uitgestorven. 1879 is dead. 2013 rules! stilte Ja, 't is niet de bedoeling dat ik zoveel praat, ik moet eigenlijk gewoon de deur open doen, berichtjes brengen etcetera... maar ik zeg altijd: verander de wereld begin bij jezelf. Doe ergens stage en maak van je bijrol een hoofdrol! stilte Euh, er werd gebeld. torvald/nora Wie?!

DINGETJE

Wat wie?

NORA

Wie belt er aan de deur?

DINGETJE

Gewoon, de dokter, die heb ik al binnen gelaten in 'mijnheer zijn kamer'. En een mevrouw die komt voor mevrouw ofzo –

TORVALD

Oh snoepje, ik kijk er zo uit naar vanavond! Ik ga even de dokter opvangen.

NORA

Een mevrouw? Wie zou dat nu kunnen zijn? Misschien een oude vriendin die ik helemaal niet herken? Of zou het een Facebookvriendin zijn waarvan ik eigenlijk nooit precies geweten heb wie het was?

We ontwaren een gestalte die opkomt... spannend...

CHRISTINE

Hai Nora, hoe is het?

NORA

Hey hi! Maar ik ben zo gelukkig dat ik je nog een keer zie! Oooh fantastisch, zo lang geleden. Hoe is het? Vertel! Ja sorry, ik heb jouw recente status-updates niet gelezen. Ik zit echt bijna nooit op Facebook. Zo goed om je te zien. Hoe lang is dat nu geleden dat wij elkaar nog gezien hebben? Acht? Negen? Tien jaar? Ik ben zo gelukkig geweest, je kan je dat echt niet voorstellen. Nee, echt niet! Dat kan je je niet voorstellen, hoe gelukkig ik geweest ben. Echt wonderlijk... acht jaar schadevrij huwelijk! gênante stilte Nee, sorry, 't spijt me, ik kan je echt niet plaatsen! Ik heb geen idee wie je bent! Sorry, ik heb echt geen idee! Ik ken je gezicht maar... al sla je me dood... ik weet het echt niet meer... geen idee waar of hoe.

CHRISTINE

Christine, Nora, Christine, 't is Christine.

NORA

Maar dat weet ik toch liefje!

CHRISTINE

Hoe? Maar...?

NORA

Ja maar ja maar wij spelen hier realisme hè Christine. Wij spelen hier het leven zoals het leven is. En hoe is het leven...? Schandalig en schandalig vergeetachtig. Dat was toen zo en dat is nu ook nog zo. Je was ongelukkig Christine! Toch? Je was toch ongelukkig? Of niet?

CHRISTINE

Ja.

NORA

En wij, Helmer en ik met de kinderen, proberen hier zielsgelukkig te zijn. Snap je dat Christine? Wij wilden jou met je ongeluk en je dode echtgenoot... Toch? Je man is toch dood?

CHRISTINE

Ja.

NORA

Zie je wel? Ik weet het wel! Maar ik wil het niet weten. Ik wil niet weten wat er in jouw leven allemaal krom en scheef gegaan is. Voor een ongeluk is hier geen ruimte, Christine! Geen ruimte en geen tijd. Dat je hier naar binnen durft komen, ik bedoel fysiek naar

binnen komt, in ons poppenhuis, waar we

drie kinderen dood proberen knuffelen, met

je héle ellende, dat is bijna niet te verdragen, dat is impertinent, dat snap je toch?

CHRISTINE

Oh Nora, sorry dat ik hier kom binnenvallen, hier, op deze plek, waar ook het grote geluk net is komen binnenvallen nu je man net een vaste aanstelling heeft kunnen verwerven.

NORA

Huh? Dat weet je dus al?

CHRISTINE

Ja dat wist ik al. Dat had ik toch meteen gehoord, gezien, ergens weet ik veel waar, in het programmaboekje of zo. En ik heb meteen de boot genomen...

NORA

Je kan je het niet voorstellen Christine! Binnenkort hier... Hopen en hopen geld, karrenvrachten, kruiwagens geld! Kan je je voorstellen hoe fucking gruwelijk dat gaat zijn?

CHRISTINE

Genoeg om mee rond te komen zou ik zelf, persoonlijk, voor mezelf ook al fijn vinden.

NORA

Fijn! Fijn! Ik heb het niet over 'fijn'! Fuckin' gruwelijke, crazy ass shit piles of money! Maar sorry, ik wil niet met mijn geluk te koop lopen. Het is trouwens helemaal niet te koop, ik heb er keihard voor gewerkt als een Nederlander!

CHRISTINE

Ja ik ook ik ook ik heb er toch ook altijd keihard voor moeten werken? Want mijn moeder was ziek en mijn twee broertjes, de schatjes, nog veel te jong om voor zichzelf te zorgen. En ja, 1879, dus nog helemaal geen – nu alweer afgebroken – welvaartsstaat. Dus ik moest wel trouwen om aan geld te komen. Nora, ik moest mijn lijf verkopen aan een man!

NORA

Maar je hield ook toch wel een beetje van hem?

CHRISTINE

Nee, helemaal niet! Maar Nora, ik ben toch gewoon een superanachronistisch personage? Dat bestaat toch hopelijk alsjeblieft niet meer in 2013? Dat je je lijf moet verkopen om aan geld te komen? Dat bestaat toch niet? Bestaat dat nog? Maar goed enfin, hij ging dood en toen moest ik plotseling zelf aan de bak voor mezelf en mijn bedlegerige mama en twee broertjes, de schatjes. Werken-werken-werken-werken-werken.

NORA

Zo vreselijk!

CHRISTINE

Helemaal niet, Nora, dat was juist zo fijn! Ongeluk maakt soms zo veel gelukkiger dan geluk. Dat kan jij je in deze voorstelling helemaal niet voorstellen!

NORA

Ho, ho, ho, ik heb ook heel veel meegemaakt dat hier niet opgevoerd wordt! Bijvoorbeeld, wist je dat ik een héél jaar naar Italië heb moeten gaan met Torf omdat hij burned-out was als een negentiende-eeuws kacheltje! Hij had zich helemaal overwerkt omdat hij weggegaan was bij dat kantoor omdat hij daar geen goeie vooruitzichten had en toen ja werken-werken-werken-werken tot hij overwerkt was, burned-out...

CHRISTINE

Ja en toen?

NORA

Toen zijn we naar Italië moeten gaan. Een heel jaar low budget, omdat de dokter dat gezegd had, dat hij anders echt bijna dood ging. Maar ik was zwanger op de koop toe, van Ivar.

CHRISTINE

Ja maar wel fijn dat je dat geld überhaupt hebt, toch? Om een heel jaar lang op vakantie te gaan. Want ik heb het niet hoor, geld, dat heb ik niet!

NORA

't Was wel low-budget en door een toevallig geluk bij een ongeluk, want mijn papa ging dood en die heeft het dus 'gegeven'. En toen zijn we naar Italië gegaan – oh zo mooi en lekker, low-budget op Capri.

CHRISTINE

En daarna was Helmer dus weer helemaal...

NORA

Ja, helemaal in topvorm en nu chef bij een bank! Wauw!

CHRISTINE

Maar waarom die dokter dan?

NORA

Welke dokter?

CHRISTINE

Die daarnet binnenkwam toen ik opkwam?

NORA

Oh ja, dokter Rank, nee nee nee, dat is mijn vriend.

CHRISTINE

Jouw vriend?

NORA

Ja, gewoon een vriend van mij, die doet alsof hij ook de vriend van mijn man is. Haha! Omdat Helmer anders waanzinnig jaloers wordt. Ja Christine, de emancipatie is in mijn levensverhaal nog helemaal niet helemaal aangekomen. 134 jaar alle hoeken van de kamer gezien, wanhopige moderniseringspogingen en toch steeds weer het

poppenvrouwtje en ik ben het vechten moe! Maar goed, vertel me jouw waargebeurde levensverhaal, lieve Christine.

CHRISTINE

Oh, daar kan ik echt kort door de bocht over zijn. Dus mijn man ging dood en toen moest ik dus werken-werken-werken-werken omdat je weet wel mijn broertjes en mijn moeder... maar en toen ging mijn moeder dood en toen werden mijn broers groot en nu heb ik dus helemaal niemand meer om voor te zorgen! Behalve mezelf! Niemand meer om voor te leven! Dóód dus eigenlijk. Niemand meer om voor te leven en toch genoodzaakt om altijd op zoek te zijn naar opportuniteiten. Dat maakt iemand zo zúúr. Ja maar, je moet toch leven? Ik moet toch leven? En daarom Nora, ben ik naar je toe gekomen als een domme kip die ook een graantje mee wil pikken.

NORA

Hoe bedoel je? Oh ja, natuurlijk, of Torvald iets voor je kan doen?

CHRISTINE

Mijn leven is zo leeg, Nora! Ik moet werken, ik moet iets doen, bewegen, in beweging blijven, werken, nuttig maken, zinvol zijn, vol zin zijn. Ik voel mij zooo leeg. Ik ben toch geen flat character? Ik moet mij vullen Nora met werk, geld, liefde.

NORA

Laat mij dat maar voor je regelen, liefje. Ik zal dat mannetje van me wel eens grondig bewerken! Voor jou geen glazen plafond! Jij moet niet elke avond weer drama maken als flat character. Het is 2013, en dus heb jij vanaf morgen écht werk, namelijk in een fucking bank met hopen geld!

CHRISTINE

Oh zo super Nora! En dubbel super omdat je je zelf helemaal niet kan inbeelden wat het betekent om zórgen te hebben.

NORA

Hoezo?

CHRISTINE

Ja zo kleine huishoudelijke zorgjes ja, maar niet zoals ik échte zorgen.

NORA

Dat is zulke vette dikke onzin!

CHRISTINE

Echte zorgen, geen low-budget toneelzorgen. Maar echte zorgen, zoals de mensen hier maakt gebaar naar de zaal die hebben.

NORA

Dat is zulke dikke vette onzin! Ik heb óók zorgen!

CHRISTINE

Maar je hebt mij toch juist al je zorgjes verteld?

NORA

Nog niks heb ik je verteld. Ik heb óók ellende om trots op te zijn!

CHRISTINE

Ja dat zal wel maar toch niet zoals ik...

NORA

Ik heb mijn man zijn leven gered! korte stilte Die reis naar Italië! Torvald had het nooit gered als we niet waren gegaan.

CHRISTINE

Ja maar dat heeft je vader toch met zijn leven betaald?

NORA

Niet waar!

CHRISTINE

Maar dat heb je zelf net gezegd.

NORA

Dat was gelogen. Papa is gewoon doodgegaan zonder geld achter te laten.

CHRISTINE

Gelogen?

NORA

Gelogen ja! Omdat Torvald dat nóóit te weten mag komen. Maar ik heb die reis betaald.

CHRISTINE

???

NORA

Ik heb dat geld geleend!

CHRISTINE

Geleend, maar dat kan toch niet? 't Is toch 1879, daar is toch geen bank die geld leent aan een vrouw? Die zoveel geld leent aan een vrouw? Dat is toch niet realistisch?!

NORA

Christine! Ik ben een zakenvrouw, een vrouw met zaken aan haar hoofd!

CHRISTINE

Maar dat is toch niet realistisch?

NORA

Dat hoeft toch ook niet realistisch te zijn. Misschien heb ik het wel niet geleend, misschien heb ik het wel gewoon gekregen. Gewoon gekregen van een bewonderaar ofzo.'t Is toch toneel? Alles is toneel? Dat is hier allemaal toneel. Niet alleen hier. Ook daar! wijst naar zaal En vooral geld, geld is vooral veel toneel!

CHRISTINE

Jij bent gek jij!

NORA

Misschien Christine.

CHRISTINE

En Helmer weet daar niks van?

NORA

Niks niks niks. Mag niet van de auteur, kan niet. Dat zou mijn hertje te veel verwonden. Zijn trots krenken.

CHRISTINE

Jij bent gek jij.

NORA

Of jij – misschien ben jij gek!

CHRISTINE

Wie heeft je dat geld geleend!?

NORA

Een gek, of iemand die gek op me is!

DINGETJE

Ding dong mevrouw! Iemand aan de deur. Krogstad is ook uit de kleedkamer gekomen. Spannend! Krogstad komt op.

NORA

Hallo meneer Krogstad.

KROGSTAD

Hallo mevrouw Helmer, let maar niet op mij. Ik ben er niet. Ik kom een dialogje met uw man voeren want ik hoorde dat uw man de nieuwe bankdirecteur wordt.

NORA

Jahaa meneer Krogstad, money money money it's so funny.

KROGSTAD

En allerlei – natuurlijk – herstructureringen gaat doorvoeren.

NORA

Jahaa meneer Krogstad. Less is more.

KROGSTAD

En nu heb ik een positie bij de bank, een vaste aanstelling

NORA

Ohoo echt waar meneer Krogstad? Dat wist ik helemaal niet!

KROGSTAD

Die kom ik even veiligstellen. Dus... let maar niet op mij. af

CHRISTINE

Is dat Krogstad!?

NORA

Een mens als een gebroken spiegel Christine, zeven jaren slechte seks, ik bedoel 'ongeluk' natuurlijk! Een weduwnaar met een handjevol kinderen. Diepe ellende.

CHRISTINE

En is dat niet ook hij die zo louche zaken doet enzo?

NORA

Geen idee, nee dat heb ik nooit gehoord. Rank op En dit is dus mijn dikke vriend, Christine.

RANK

Hallo, tegen Christine dokter Rank, sorry, dat ik zo kom binnenvallen, maar op het achtertoneel wordt een dialoog gevoerd waar geen publiek bij mag zijn, blijkbaar. Geheimzinnig. Zo gaat het in de wereld... dat wat er echt toe doet wordt in de coulissen opgevoerd! Dus ik moest wel hierheen. Ik heb er helemaal geen zin in. Ik zeg het u eerlijk, mevrouw Christine.

CHRISTINE

Kent u mij?

RANK

Laten we niet 'doen alsof' we niet elke avond weer hetzelfde spelletje spelen mevrouw. Ik zeg het u eerlijk, ik ben eigenlijk echt geen toneelspeler. Daarom zeg ik het ook eerlijk.

NORA

Maar dat is echt niet waar, je doet het juist altijd heel goed!

RANK

Nee, nee dat is niet waar. Ik speel slecht. Je zal het wel zien. Ik vind toneelspelen iets voor zieke geesten. Die meneer Krogstad bijvoorbeeld, dat is een zieke geest, en die speelt zeer goed!

NORA

Rank, je overdrijft weer.

RANK

Niks overdreven...

NORA

Maar wat speelt hij dan, Krogstad?

RANK

Een zieke geest in een zieke sector! Iets over de bank. Ik weet het ook niet, maar het ziet er naar uit dat jouw man één van die 'scouts' is die de wereld afspeurt naar morele corruptie en zodra hij een ziek geval heeft aangetroffen, hem meteen een

leidinggevende functie aanbiedt. En zo kan het gebeuren dat iedereen die gezond verstand heeft in deze samenleving maar een bijrolletje aangeboden krijgt.

NORA

Rank, je weet dat Helmer een onberispelijk imago heeft! En jij speelt helemaal geen bijrolletje!

RANK

Jaja, ik ga de pret niet bederven. 't Is nog te vroeg op de avond. tegen Christine En u mevrouw, bent u ook ziek in de bovenkamer?

CHRISTINE

Nee. Zeker niet meneer. Kernegezond.

RANK

Dan adviseer ik u om zo snel mogelijk het pand te verlaten! Het is namelijk besmettelijk.

CHRISTINE

Ja, u bent erg grappig dokter, maar mensen zoals ik – gewone echte mensen – die zijn blij als ze een baantje in een bank kunnen scoren of er nu een geurtje aan zit of niet! Je moet toch leven?

RANK

Dat schijnt zo de gangbare mening te zijn, dat je moet leven! Dat zei die zieke meneer Krogstad ook, toen hij net binnenkwam. Dat je tóch moet leven. Maar wanneer je zo brak en kapot bent van binnen als ik dan neig je eerder naar: ik wil dóód, Christine.

NORA

Hahahaha! Hahahahahahaha!

RANK

Zo grappig is dat nu toch ook weer niet?

NORA

Hahahahahahaha! Die zieke meneer Krogstad. Hahaha. Die is nu toch een aan handen en voeten gebonden prooi van mijn Torvald, niet?

RANK

Ja, en?

NORA

Iedereen in de bank is gewoon totaal in de greep van Torvald. En iedereen die spaarcentjes heeft hier in de stad is compleet in de wurggreep van mijn Torvald, niet?

RANK

Ja?

NORA

Maar godverdomme kutkanker klotezooi Jezus dat is te gek! Ik bedoel dat is gek, dat is té gek voor woorden, godverdomme...

CHRISTINE

gedurende het hierop volgende Nora! Nora! Ben je gek geworden?

NORA

...dit is zo fout dit is zo onbeschrijflijk zalig fout en goud en stront, kak pis ongelooflijk pervers Pontius Pilatus pilates bedoel ik Pierre Paolo Pasolini Marquis de Sade onbeschrijflijk magisch doet er niet toe kots braak liggend land wind scheet joepie heerlijk macht yes we can! Oh, ik wou dat Torvald dit kon horen.

TORVALD

komt binnen Wat kon horen, duifje?

NORA

Dat ik zo trots op je ben, ik ben zo trots op je met je nieuwe baan bedoel ik! En dit is by the way Christine.

CHRISTINE

Hallo!

TORVALD

Christine – Kennen wij elkaar?

NORA

Christine! Zij zat toch bij mij op school? Ik vertel super veel over ons!

CHRISTINE

Geeft niet hoor!

TORVALD

Aangenaam.

NORA

Ze is naar de stad gekomen, want ze zoekt 'echt werk' en kan heel goed geld tellen.

CHRISTINE

Hallo, ik ben Christine, na een zevental jaren diverse managementfuncties te hebben uitgeoefend in het MKB ben ik nu op zoek naar een nieuwe uitdaging. Met mijn kennis van financiële producten en ervaring met verschillende boekhoudkundige programma's ben ik de geknipte kandidaat voor een droombaan als administratief medewerker in de bankensector. Ik communiceer vlot, ben loyaal en ben als kinderloze vrijgezel flexibel in de werktijden. Christine, dé toegevoegde waarde in uw bank!

TORVALD

Schitterend! Je bent aangenomen!

CHRISTINE

lijkt de lotto te hebben gewonnen Aaaahhhh! Oh dank u, dank u!

TORVALD

Met alle plezier, maar nu heb ik verder geen geld, oeps, geen tijd, bedoel ik. Ik moet even superdruk de stad in omdat ik heb verzuimd een cadeautje voor mijn vrouw te shoppen en natuurlijk ook lekker gewichtig bij de bank moet binnen 'wippen'. Als u me wil excuseren... Dingetje maakt kinderlijke geluiden Ik hoor het nageslacht al, het wordt hier zo meteen ondraaglijk, en 't is vandaag gelukkig geen papadag. gaat af Dingetje komt op en speelt de doodgeknuffelde kinderen.

NORA

Oh daar zijn mijn doodgeknuffelde poppetjes al! Zijn ze niet verschrikkelijk lief, Christine.

CHRISTINE

Ja super! Ik ga ook weg, af, en doe alsof ik de stad in ga om een kamer te zoeken als éénzaam negentiende-eeuws vrouwmens.

Dingetje maakt kinderlijke geluiden.

RANK

Ja en ik loop een eindje met u mee tot in de kleedkamer –

NORA

Als jullie maar vanavond straks terugkomen, om gezellig samen te doen alsof we het samen gezellig hebben bij de kerstboom!

CHRISTINE/RANK

Joehoe! Jaha! Doe-oei!

Nora en Dingetje, die nu de kinderen speelt.

NORA

Kijk. Ik ben een mama! Nepmens met nepkinderen, zo heeft de auteur het voorgeschreven... 134 jaar al word ik hier neergezet als moedermama – alsof dat nog representatief is... De vader wordt niet neergezet als vader, die blijft ‘gewoon’ man, ontvlucht het tafereel zodra de nepkinderen op de scène verschijnen. Maar bij mij hier treden meteen weer complicaties op. Ik ben meteen ook weer aan handen en voeten gebonden moeder... dus datgene wat altijd weer handen tekort komt. Ik mag niet ‘gewoon’ vrouw zijn. Ik zeg de zinnnetjes hardop: ‘Oh wat een rode wangetjes! Oh wat? Lekker met de slee gereden? Ja, je wordt echt een grote jongen lvar. Tuurlijk gaat mama met je dansen, Bob.’ Maar het voelt allemaal berekend, geconstrueerd, als had de grote Noorse dichter mij een kind – wat één? Nee, meteen drie! – gemaakt om me straks te kunnen afpersen. Drie kinderen – alsof dat het leven echter maakt: kijk, het personage heeft echt gebaard!

Nora ziet meneer Krogstad.

KROGSTAD

Excuseer mij, mevrouw, dat ik zo met de deur in het decor kom binnenvallen.

NORA

Ik heb het geld nog niet! Ik heb het geld nog niet! De eerste van de maand! U zei de eerste van de maand!

KROGSTAD

Die mevrouw die hier daarnet was...

NORA

Christine Linde.

KROGSTAD

Wist je dat Christine en ik lang teruggaan? Ja dat weet je en ik weet dat je dat weet.
Iedereen weet het!

NORA

Ik heb het geld niet, meneer Krogstad! Maar mijn man is nu weer een gezonde bank.
Ik zal u binnenkort alles terugbetalen. Dat zal geen probleem zijn. Alles.

KROGSTAD

Geld interesseert me niet!

korte stilte

NORA

weet even niet wat ze hiermee moet

KROGSTAD

enorm joviaal An offer you can't refuse! Geld interesseert me niet!

NORA

Meen je dat nu? Krogstad? Dus vanavond, hier en nu, hoef ik niet in mijn broek te
schijten van angst? Euh, maar heeft Torvald je daarnet in de coulissen niet
aangekondigd dat hij je baan zou wegbezuinigen?

KROGSTAD

Ja en dan? Ik ben toch geen slecht mens Nora? Ben ik een slecht mens? En jij hoeft
wat mij betreft niet langer het stomme negentiende-eeuwse wicht te zijn dat een
handtekeningetje vervalst om aan geld te komen omdat een vrouw anno 1879 niet
aan geld kon komen. Zo flauw! Dat flauwe geheimpje tussen ons, een vervalste
handtekening – who cares?

NORA

Torvald cares! Maar ik heb het uit liefde gedaan.

KROGSTAD

Ja uit liefde, precies, een handtekening vervalst en daar loop ik je dan normaal een
heel stuk mee te chanteren. En waarvoor? Voor een baantje bij de bank? Forget it!
Out-dated. Ik wil helemaal geen baantje bij een bank! Boring. Heb ik net ook aan Torf
proberen uitleggen. Ik zeg: 'Je hoeft me niet te ontslaan. Ik ga zelf al.' Het interesseert

niemand geen ene reet... dat gechanteer. Nee Nora, ik wil dingen openbreken. Jij bent een vrouw die een handtekening vervalst heeft? So the fucking what?

NORA

Okay. Krogstad als partner-in-crime. Dat had ik echt nooit verwacht. De grote boosdoener, stok achter de hysterische deur die ik normaal moet spelen nu plotseling mijn reddende engel?

KROGSTAD

super joviaal weer, met open armen Een postmoderne Robin Hood wil ik zijn. Geen negentiende-eeuws zwart schaap. Niet jij – wij hebben samen iets misdaan Nora! Heldhaftige burgerlijke ongehoorzaamheid. Bonny and Clyde! Daar kan dit publiek zich mee identificeren. Tenminste, zij die echt liefhebben, die hun hand er niet zouden voor omdraaien om voor hun echte echte echte diep diep geliefde een paar jaar achter de tralies te hangen. Een handtekening vervalst? Komaan! Twentfirst century! 'Gecybercrimed' en ik was je hacker. Grootschalig belasting ontdoken en ik was je 'consultant'. Een bankier omgelegd en ik heb je het wapen bezorgd!

Hyperpostmoderne Robin Hood, dat is mijn nieuwe baan.

NORA

Mag ik hier even drie tellen over nadenken?

KROGSTAD

Eén twee drie.

NORA

No way! Ik ga hier niet de suprematie van de éne man inruilen voor de geldingsdrang-eritis van de andere.

KROGSTAD

Ik ga niet aandringen.

NORA

Nee liever niet! Weet je wat jij zou moeten doen? Door de grond zakken en daar voor altijd blijven! Niemand ziet u hier graag opkomen.

KROGSTAD

Luister Nora, ik zou maar al te graag verdwijnen! Maar ik kan niet. Zonder het slechte kan er ook niets goed worden verbeeld! Ik ben hier de steen des aan- en afstoets. En ik ben slecht maar ik heb goeie bedoelingen. Begrijp mij dus niet verkeerd. Je wil de boel hier op z'n kop zetten? Dan moet je ook je handen durven vuil maken. De morele grens opzoeken. Dat is wat je moet doen – als je wilt aankomen in 2013. Denk er nog maar even over na want anders...

NORA

Wat want anders?

KROGSTAD

Dan moet ik, slash ga ik, slash kan ik niet anders dan superklassiek uit de hoek komen. Ik ben geen slecht mens! Maar ik moet ook leven! Ja, dan ga ik hier een potje vrouwen-onderdrukken for dummies lopen demonstreren! Je kan je carrière aan de wilgen hangen! Dan schrijf ik brieven! All the way nineteenth century! Dreig- en chantagebrieven! Blijf je voor eeuwig a wanna be rebel, a woman without a cause. Nie wieder aankomen! Niemand die zich ooit nog met jou zal kunnen identificeren. Denk er nog maar eens goed over na. Zeg dat Robin Hood het gezegd heeft! af

NORA

Freak! Lul! Ziek geval! Idioot! Viezerik!

Dingetje komt op.

DINGETJE

En het leven staat gewoonweg niet stil, de hele tijd schreeuwt het om aandacht, zoals ook de fictieve kinderen van mevrouw, die door een simpele au pair als ik al helemaal niet meer in bedwang te houden zijn. Dingetje speelt de kinderen als in een nachtmerrie. Mama, mama gaan we nog een tekening maken! Mama, ik wil een snoepje. Mama, hobbelpaardje spelen. Nee, mama puzzelen! Mag ik een filmpje kijken? Dorst mama! Je hebt het beloofd mama! Je hebt het beloofd!

NORA

Nee, niet nu! Niet nu! Slaat Dingetje van zich af. Euh, dit zijn geen echte kinderen hè, kan ik iedereen trouwens aanbevelen! Neem fictieve kinderen! Gemakkelijk in onderhoud, lage ecologische voetafdruk, goedkope opvang, laag risico op ADHD,

dyslexie, etcetera etcetera. Enfin, nu ter zake, het is waar, ik heb gefraudeerd. Een vrouw die een handtekening vervalst in 1879, is dat fraude of politiek activisme? Waar kan je dat mee vergelijken, in 2013? Nee, maar dat is toch gewoon zoiets als een Saoedi-Arabische vrouw die uit protest tegen het rijverbod achter het stuur van een auto kruipt? Trouwens, 't was geen politieke daad, 't was uit liefde. Uit liefde! Torvald, vergeef me, ouderwets varkentje van me! Ik zal voor je dansen en zingen en springen op de maat van je fantasieën!

TORVALD

met iets onder zijn arm; een nep-computertje of stapels paperassen, al naar gelang de regisseur wil verbeelden dat de man terugkomt van de bank Hier ben ik weer, ik, autoriteit der financiële markten en waakhond over de huishoudelijke verhaallijn!

Maar wat ruik ik? Was Krogstad hier?!

NORA

Krogstad... nee...

TORVALD

Je staat te liegen dat het een lieve lust is. Krogstad was hier wel! Ik heb hem toch zelf zien aflopen?

NORA

Ah ja hij was hier wel.

TORVALD

Zeker om je te vragen of je niet stiekem een goed woordje voor hem wilde doen?

En daar zeg je zomaar ja op?

NORA

Ik zeg daar niet zomaar ja op.

TORVALD

Waarom zou je anders lopen liegen dat hij hier niet geweest is? Dat heb je er hem nog gratis cadeau bij gegeven! Je provoceert een vertrouwenscrisis in onze relatie, zwijntje van me.

NORA

Sorry lieve Torvald sorry, forgive me toe please, grote dikke lieve beer van me.

TORVALD

Nou vooruit voor één keer dan. 'k Zal het vergeten en vergeven. We zullen het gezellig houden.

NORA

Ja want het is winter en romantisch buiten! En morgen is er het verkleedfeestje bij de burens en dan wil ik er toch zo graag uitzien als een lekker ding! En daar moet jij me mee helpen, lieveling, met je goede smaak!

TORVALD

Ja tout de suite mon amour maar eerst moet ik de afvloeieregelingen regelen en crisismaatregelen nemen want time is money, darling!

NORA

Oh vandaar dat die arme Krogstad...

TORVALD

Nu moet je ophouden Nora! Krogstad is alles behalve 'arm'! Het is een slecht mens, een zieke geest, fraudeur, gebroed, onderkruiper.

NORA

Maar wat heeft hij dan gedaan dat zo erg is?

TORVALD

Gefraudeerd. En zolang ik hier moraalridder en pijler van de samenleving ben en zolang ik speel dat het 1879 is kunnen we dat niet 'even' door de vingers zien! En als hij dan nog zijn straf had aanvaard, maar nee, hij heeft zich in duizend kronkels en bochten gewrongen om ze te ontlopen!

NORA

Hij is dus nooit veroordeeld? Maar dan is hij toch onschuldig?

TORVALD

Bij gebrek aan voldoende bewijs! Hij is door de mazen van het net geglipt, de gladde paling! Terwijl het toch voor iedereen duidelijk was... En 't ergste is nog... het ergste zijn 'de kinderen'.

NORA

De kinderen?

TORVALD

Zijn kinderen die moeten die moreel verontreinigde lucht toch elke dag inademen!
Die schatjes zitten dagelijks in de criminele stank! Eten brood van gestolen geld!
Krijgen twentyfour seven niks dan bedrog ingelepeld! En daarom moet je me
beloven, lieverd, dat je niet nog een keer zijn zaak bepleit want dat mens, kalkoentje,
maakt mij fysiek misselijk! Beloof je dat?

NORA

Noem jij mij nu kalkoentje?

TORVALD

Ah ja omdat bijna kerstavond is... wil haar omhelzen

NORA

Af! Blijf van mij. Jij noemt mij geen kalkoentje! Fuck you! Nee!

TORVALD

Volgens mij piek je nu toch echt te vroeg hoor. Dit is hier nog maar het
voorstelrondje.

NORA

Ik word er zot van van dit stuk hier godverdomme!

TORVALD

Maar Nora, het is voor mij ook echt niet gemakkelijk om zo realistisch een
dramatische man te moeten spelen. Ik snap het helemaal liefje, we willen de lucht in
dit theater ook helemaal niet verpesten en de negentiende-eeuwse man-vrouw
verhoudingen gewoon in het lijf van de hier verzamelde echtparen, jonge geliefden en
vrijgezelligen naar binnen schreeuwen... Neen, ik hoop echt dat er niemand is die
zich in deze ongelukkige spiegel herkent. stilte Liefje, liefje, zeg iets alsjeblieft want
anders wordt iedereen ongerust!

NORA

Pardon schatje, sorry! 'k Heb effe een slechte bui.

TORVALD

na een tijdje En nu?

NORA

Nog altijd.

TORVALD

na een tijdje Kom, we gaan iets leuks doen! We gaan kleertjes uitkiezen want morgen in het volgende bedrijf is het dat feestje bij de burens en dan wil ik dat je er super sexy uit ziet alsof je zo van de cover van Vogue of zo afgelopen komt!

NORA

Trek je poppetje maar lekker kleertjes aan... Mmm, wat vindt mijn mannetje toch altijd geniale afleidingsmanoeuvres om ons uit de alledaagse ellende weg te dromen!

TORVALD

Maar eerst ga ik even een ontslagbriefje typelen zodat we meteen van die schurk vanaf zijn.

NORA

Oh, power makes you so hot honey! Tsss.

Torvald af

NORA

Shit shit shit shit shit! Dit kan niet de fucking moraal van dit verhaal zijn! Shit shit shit shit.

DINGETJE

Mevrouw, mevrouw, excuseer dat ik stoor maar de auteur vraagt me dringend en met enige aandrang om op uw schuldgevoel in te werken! De kinderen de kinderen, ze schreeuwen om aandacht als kleffe kuikentjes die net uit het ei zijn gekropen. doet Calimero na Mama! Mama! Mama!

NORA

Dan speel je zelf maar even voor televisie of tablet of weet ik veel wat voor speelgoed, Dingetje! Ik heb nu echt even geen zin meer om de kinderen te bederven!

tweede bedrijf

Over my dead body

NORA

Voilà, zo'n bedrijfswissel in de geoliede machine die dit stuk is, is voor een personage als ik, dat zich midden in de shit bevindt ook meteen een soort van omgekeerde reality-check. This nightmare is not happening! Of wel? Zit er al een brief in de brievenbus? Nee vandaag komt-ie niet, 't is kerstmis... nee... die Krogstad is tot alles in staat pfff oh wat was dat voor geluid...? Nee niks. Dingetje op Ah, daar is de meid al om me in de fictieve arm te knijpen.

DINGETJE

Hier is de jurk van mevrouw, ze lag nog in de kleedkamer.

NORA

De jurk?

DINGETJE

Voor het verkleedfeestje van de burens: de vissersmeisjesjurk, die Torvald op het zonnige eiland Capri voor u gekocht heeft en waar u op het einde van dit bedrijf als een gek de tarantella in staat te dansen.

NORA

Over my dead body, zeg ik, ik ga echt niet naar zijn pijpen dansen! Ze molesteert de jurk. Vanavond niet, vanavond wordt alles anders, vanavond gebeurt het wonder! 't Is tenslotte kerstdag, laten we dat niet vergeten. By the way, hoe staat het met de kinderen liefje?

DINGETJE

De kerstboom is burned out, de cadeautjes uit China zijn uitgepakt en meteen ook uit elkaar gevallen. De kinderen spelen nu met de brokstukken van de globalisering

lichtelijk teleurgesteld in hun jonge leven, als afgeknakte dennentakjes. Mevrouw, ze zijn zo gewend dat hun moeder met ze speelt als waren ze zelf het speelgoed.

NORA

Over my dead body! Ik heb jou om ze aan uit te besteden! 134 jaar worstelen – tegelijkertijd personage en moeder zijn is soms een beetje te veel, ook voor mij!

DINGETJE

Jaja, maar vanavond staat u weer te schitteren als een discobal op het feestje van de burens! De show must go on! En I must go off... Dingetje af

NORA

Shit shit. Effe naar buiten. Luchtje scheppen, de nepsneeuw in. Nee fuck kan niet, stel dat er iemand komt, Krogstad! Ik moet de brievenbus bewaken! Het horrorbericht onderscheppen... Nee, er zit nog steeds niks in! Pfff, onzin ook, als ik hier 'af' ga is het spelletje uit. Is natuurlijk ook een optie, afgaan, voorgoed afgaan. Nooit meer opkomen. Vecht het zelf uit! Thuis aan de keukentafel, in bed, de badkamer of laaf je aan een World Press Photo van een met salpeterzuur bewerkte schoonheid uit Pakistan. Ik weet niet eens wat vrouwenrechten precies zijn. Women's rights? Christine op Is dat een schoenmerk of zo? Of een lipstick? Fètez la différence! Droits des femmes! Luxeproduct waar iedereen de mond van vol heeft en dat je uiteindelijk toch niet nodig hebt?

CHRISTINE

Nora?

NORA

Aaaah! Ooh jij bent het! Ik dacht even dat...

CHRISTINE

Nee Nora lieverd, Henrik Ibsen, plottenbakker eerste klas, heeft me gestuurd om je precies op het juiste moment te komen bedanken voor het decadente festijn van gisteren en ondertussen even de jurk te naaien die je straks aan móet voor het verkleedfeestje van de burens!

NORA

Over my dooie lijf.

CHRISTINE

Kijk, de zoom helemaal kapotgetrokken! naaiend Oh Nora, ik vond het zoooo gezellig gisteren...

NORA

Mwa, 't was anders echt niet zo gezellig als anders.

CHRISTINE

Ja nee ik dacht het al, die dokter, Jezus, wat is dat een deprimerend geval zeg! My god, is die altijd zo zwart?

NORA

Omdat hij elke voorgestelde avond weer moet sterven, Christine, aan een negentiende-eeuwse syfilis die hij van zijn vader geërfd heeft omdat die teveel de bloemetjes heeft buitengezet. Dat moet in 2013 bij jou toch ook wel een belletje doen rinkelen? 'Nieuwe generatie erft zieke wereld van decadente voorouders'?

CHRISTINE

Nora, je verkeert gewoon te veel in de verkeerde kringen, namelijk in de invloedssfeer van dokter Rank en dat is helemaal niet goed voor je wereldbeeld! Geloof me nu maar, ik bedoel het supergoed als supervoordelige vriendin van je! pakt Nora eens goed vast Zet die Rank de deur uit. Die man is gek! Crazy. Hij praat je de put in.

NORA

Hij ligt zelf bijna in zijn put.

CHRISTINE

Nora, dit maakt meer kapot dan je lief is.

NORA

Huh? Wat?

CHRISTINE

Denk je dat ik niet kan raden wie je dat geld gegeven heeft? Hè, 'een gek die gek op je is'?

NORA

Een gek die niet bestaat?

CHRISTINE

Maar die Rank die heeft toch wel waarschijnlijk veel geld?

NORA

Pfff, ja dat zal wel.

CHRISTINE

En die komt hier toch elke dag langs?

NORA

Loopt de deur plat.

CHRISTINE

Stop ermee! Nora, zo tactloos van die man om zomaar elke dag met de deur in huis te vallen. Smerige aap. Zit hij aan je Nora? Nora zit hij aan je? Nora is blown away. Speel open kaart met Torvald, laat hem alles terugbetalen. Alleen een man kan zo iets tot een goed einde brengen!

NORA

Ja en alleen een vrouw die door een man geschreven is kan zo iets zeggen. Trouwens, 't was Rank niet!

CHRISTINE

Wat?

NORA

't Was niet Rank die mij dat geld geleend heeft!

CHRISTINE

Huh?

NORA

Niet Rank die mij de doekoes geleend heeft!

CHRISTINE

Maar wie was het dan? Wie was

het dan? Ik wil het weten! Wie was het dan? Ik ga je helemaal laten doorlichten!

NORA

Is dat niet een beetje out of character?

CHRISTINE

Wie was het dan!? Nora, Ik zie het aan je gezicht! Transparantie! Godverdomme wat is er gisteren gebeurd? Er is iets veranderd – liegniettegenme! Ik ben toch je beste vriendin?

NORA

Christine, help au secours! Het was...

Ze hoort iets. Oh nee Torvald! Oh nee dat is Torvald die terugkomt van de bank.

Christine wegwezen hier – ga een beetje spelen met de kinderen of die jurk maken in de kamer hiernaast.

CHRISTINE

Goed, maar ik ga hier niet weg voor je alles hebt opgebiecht, Nora!

Christine af. Torvald op.

TORVALD

Mmmm honneponnetje, eekhoorntje, snoepje!

NORA

Oh liefie, nu zijn we weer midden in de familiecrisis beland! De mensen in de zaal verwachten dat het gaat spetteren. Nee, als we nu niet diep in de shit zaten dan zou dit luchtkasteel dat poppenhuis heet helemaal niet bestaan. Zijn onze problemen niet gewoon uitvindingen van een schrijver die gewoon hartstikke hard snakte naar erkenning? Henrik Ibsen, moeder die mij gebaard heeft, transgenderende vrouwman. Kan het misschien ook anders? En sowieso, waarom zijn het altijd de problemen die aandacht krijgen?

TORVALD

Maar liefie, als je een positieve bijdrage van de samenleving verwacht moet je jezelf ook een beetje anders in de markt zetten en een optimistische toon aanslaan voor een breed publiek. Je moet ook geen problemen maken waar er nog geen zijn!

NORA

Dat is waar, dat heeft mijn waakhondje weer helder bedacht... Het personage dat ik ben, houdt zoveel van je! Ik doe alles wat je wil lieve Torvald I promiss. Wat wil je knækkebrødje? Zeg het en ik doe het... Ik doe alles voor je, liefde liefde liefde.

TORVALD

Oh liefie, ik wil toch helemaal niet dat je jezelf helemaal wegcijfert! Wat ik juist aantrekkelijk vind in een vrouw zijn niet alleen maar de looks en dat ze lekker kookt en ruikt maar ook gewoon dat – onderschat dat niet – mannen willen nu gewoon dat een vrouw gelijkwaardig is, intellectueel, dus als ik jou zou mogen bewerken dan zou ik je gewoon een baan geven waar je interessant over kan vertellen en super veel zelfvertrouwen en zelfspot, gewoon veel dingen die beginnen met zelf – zelfzekerheid, zelfredzaamheid, zelf- zelf- zelf- ook al doen we bijna alles samen. Ik wil... ik wil... dat je zelf weet wat je wilt...

NORA

En daarom vraag ik je één ding dat ik oh zo graag wil. Dat is dat je die baan aan Krogstad teruggeeft.

TORVALD

Liefie dat hadden we nu toch vanochtend al besproken?

NORA

Ja maar, je zei toch dat ik...

TORVALD

Maar ik heb die post toch al aan je vriendin beloofd?

NORA

Ja maar d'r zijn toch nog banen? Toe please alstublieft, geef hem die baan terug Torvald. Ik ben zo bang want als ik goed geïnformeerd ben, dan is Krogstad ook zo'n type negentiende-eeuwse reaguurder die hate-mail spamt in de krant en die je helemaal de grond kan inboren net zoals ze met mijn lieve papa gedaan hebben toen, weet je nog?

TORVALD

Je vader is toch een heel ander geval lieverd? Die had echt wel de frauduleuze grens opgezocht. Ik daarentegen ben compleet onbevlekt. Op mijn smetteloos witte boord valt niks te reaguieren. Suikertje, daar hoef je echt niet bang voor te zijn. Trouwens, het is nu toch allemaal te laat, ik kan toch moeilijk voor de bankdirecteur doorgaan die zelf vanuit het echtelijke bed bestuurd wordt?

NORA

Ja... Een 'ja' die ze niet meent.

TORVALD

Nora, hij heeft een slechte reputatie. Misschien onverdiend – maar toch, als ik hem aanhoud dan lijkt dat zo een statement ofzo, een vrijgeleide, dat kan ik mij echt niet permitteren.

NORA

Jezus, Torvald dat is zo bekrompen.

TORVALD

Bekrompen?! Noem jij mij nu bekrompen? Vind jij mij bekrompen?

NORA

Juist niet... daarom vind ik het ook zo verbazingwekkend.

TORVALD

We hebben vanochtend een heel gesprek over waarom Krogstad niet. We spreken het allemaal uit. Jij komt er nu op terug terwijl het eigenlijk allemaal al gezegd is en ik – hoewel het de voorstelling vertraagt, de hele boel ophoudt en de zaal bijna in slaap valt – probeer het welwillend nog een keer allemaal uit te leggen en dan noem jij mij bekrompen? We zullen er hier eens korte metten mee maken. Dingetje?! Dingetje op Deze brief posten aub, het adres staat erop.

DINGETJE

Tot uw dienst meneer, jazeker meneer.

NORA

tegen Dingetje Stop! Dingetje in freeze Lieve Torvald, is dat de brief die ik denk dat het is?

TORVALD

Ja lieve Nora, dat is de ontslagbrief van Krogstad.

NORA

Nee.

TORVALD

Toch wel.

NORA

tegen Dingetje Die ga jij niet posten.

TORVALD

Die ga jij wel posten! Nu!

NORA

Torf, kom we gaan zitten en we gaan het erover hebben.

TORVALD

Sorry suikertje maar hier wil ik geen woorden meer aan vuil maken.

NORA

Dingetje, geef die brief aan mevrouw.

TORVALD

Ga die brief posten!

NORA

Over my dead body! Ik ben het hoofdpersonage. Godverdomme. Ze grist de brief uit de hand van Dingetje en scheurt hem in stukken.

TORVALD

Dames en heren, excuseer het kleine weeffoutje in de voorstelling van vanavond maar zo gaat het verhaal normaal niet. De meid neemt normaal gewoon de brief aan en gaat af. Hij raapt de stukken op en geeft ze aan Dingetje. Dingetje af. En vervolgens neem ik mijn vrouw in mijn lieve troostende armen en ik kijk haar in de angstige bambi-ogen en glimlach en zeg dat ik ook toch best wel weet – na 134 jaar – dat we dit momentje misschien anders hadden moeten aanpakken, eerst effe wat dingen uitpraten ofzo, maar de hele geschiedenis staat zo diep in onze zielen gekrast dat... ik weet, ik moet veranderen, lieve Nora, maar hoe? Dat is toch de grote vraag die als zwaard boven onze hoofden hangt? En zolang we gevangen zitten in een verhaal waarin we onszelf liever niet willen herkennen, zal ik, belooft ik je lief vogeltje van me, mijn verantwoordelijkheid nemen als het met ons fout mocht aflopen.

NORA

Wat bedoel je?

TORVALD

Zoals ik het zeg! Dat ik alles op mij neem als een man.

NORA

Lieverling nee, als het met ons fout mocht aflopen dan wil ik zelf mijn eigen verantwoordelijkheid dragen.

TORVALD

Okay, schaapje van me, als het fout mocht aflopen dan dragen we samen de ondraaglijke lichtheid van ons bestaan, maar die brief is en blijft gepost.

NORA

Okay dan, de brief is gepost.

TORVALD

En jij gaat nu braafjes de directieven van je man opvolgen en de spreekwoordelijke tarantella oefenen in de jurk die ik voor je gekocht heb op sunny Capri zodat ons huwelijk weer zijn triple A status verdient terwijl ik in de waardepapieren van de bank snuffel. Okay? Afgesproken?

NORA

Ja lieveling, ik zap wanhopig door mijn iPod om een verleidelijke beat te vinden waarop ik de hele buurt op dat feestje rond mijn vinger kan draaien.

TORVALD

Kusje kusje

NORA

Kusje kusje.

Torvald af

NORA

Ik ben alleen en mag mijn ware gelaat weer even laten zien waarop 'paniek' te lezen staat. Waarom eigenlijk? Ik heb het uit liefde gedaan. Dan kan mij toch ook wel uit liefde alles vergeven worden? Maar stel dat ze niet echt bestaat! Is dan werkelijk alles gewoon fucking 3D cinema? Liefde-liefde heb ik nodig En geld-geld-geld.

DINGETJE

Ding dong!

NORA

Aaaah Krogstad!

RANK

Nee, mijn lieve lieve Nora, zo mogelijk een nog veel zieker geval...

NORA

begroet hem als reddende engel Dokter, dokter, heeft u even tijd?

RANK

Alle tijd... die ons nog rest!

NORA

Hoe bedoelt u? Heeft u iets ontdekt? Over mij?

RANK

Dit lijf is failliet Nora, bankroet, kaputt, no more credit. Stilte en tranen! Binnenkort lig ik te rotten en te stinken.

NORA

Ach nonsens.

RANK

Nee nee vandaag ga ik echt dood! Nora. Echt! Echter dan echt! Aan de zonden van mijn losbandige vader! Vervloekte negentiende eeuw!

NORA

Pfff Rank. Vertel iets grappigs.'t Is hier zo benauwd. 'k Heb lucht nodig en zin om te lachen.

RANK

Is het nog niet lachwekkend genoeg? Ik sterf aan de vrouwen die ik zelf niet genoten heb! Overgeërfde syfilis, imagine! En jij, die vrouw die ik dagelijks mocht genieten – spreekwoordelijk weliswaar – moet ik achterlaten in dit tranendal zonder enig teken van mijn vriendschap. Oh oh oh the show must go on without me.

NORA

En maar als ik jou nu zou vragen om zo'n teken?

RANK

Maak me blij.

NORA

Maar 't is een heel groot teken...

RANK

Hoe groter hoe liever...

NORA

heel dicht bij elkaar intiem Serge Gainsbourgderig Lieve dokter, ik moet u een groot geheim verklappen.

RANK

Ik jou ook, lieve Nora...

NORA

Nu effe toch geen grapjes dokter... een groot geheim – suspense en tromgeroffel – je weet hoe superveel ik van Torvald hou...

RANK

Ja...

NORA

En dat ik niet zonder hem zou kunnen leven – ik weet ook niet waarom – en je weet ook hoe veel Torvald van mij houdt

RANK

Ja...

NORA

Zo veel dat als mij iets zou overkomen, als ik in gevaar zou zijn dat hij zonder aarzelen zijn leven zou geven! Zijn le-ven ge-ven!

RANK

Ik ook!

NORA

Wat?

RANK

Ik ook! Ik zou ook mijn leven geven voor jou Noraaaaaaah! Precies dat wilde ik je nog zeggen voor ik sterf. 134 jaar lang heb ik hier gezeten. We hebben gebabbeld als vriendinnen! Maar diep van binnen heb ik je altijd gezien als een prinses en ik ben de ridder! En achter dit harnas schuilt een vurig verlangen. Een ridder, Nora, en dit huis

hier is je ivoren toren en je mooie lange haar daar wil ik langs naar boven klimmen om je te redden! Tussen ons stonden alleen maar woorden Nora terwijl het toch onze levendige lijven waren die naar elkaar smachtten. Dit bloed klopt voor jou. Deze borst ademt jouw naam. Dit lijf wil één worden met jou.

NORA

Het leven is onvoorspelbaar, soms denk je midden in een goed gesprek te zitten, blijkt het eigenlijk een goedkope pornofilm waarin een ridder zijn lans laat zien, net op het moment dat je zelf je hart bloot legt.

RANK

Was ik te vrijpostig?

NORA

Voor een ridder... ietske 'te' ja...

RANK

Maar was het dan alleen maar vriendschap?

NORA

Wie heeft je die tekst in de mond gelegd?

RANK

Zeg ik iets verkeers of zo? Sla ik iets over?

NORA

Alleen maar vriendschap? Hoezo alleen maar? Is dat niet veel meer dan wat er ooit tussen mij en Torvald kan bestaan? Alleen maar. Voeren we niet die hele schijnvertoning op om in de schaduw daarvan bezig te zijn met wat er echt toe doet? Godverdomme, Rank, ik dacht dat tussen ons iets bestond – ik weet niet – iets van intimiteit ofzo, iets onbespreekbaar – vormeloos – eindeloos niet plat te slaan. Iets dat een publiek doet fronsen van hoe zit dat precies, iets van stiekeme kussen en tussen de kleren strelen, je handen op mijn wangen, teder maar zonder hebberigheid, een beetje vaag, niet verboden maar ook niet helemaal okay, iets niet af te beelden, zwak schijnsel, niet door anderen te vatten in een archetypische relatie, onafgerafeld-geheimzinnig-aseksueel-versmolten... En nu geef je hier plotseling de ik-wilde-je-eigenlijk-altijd-al-neuken-biecht? Sla je alles plat – alles – jezelf inclusief?

RANK

Shit, ik ben zo slecht bezig. Sorry, Nora, Ik voel mij gewoon zo niksig – echt letterlijk niks. Alsof ik nu al vergeten word terwijl ik nog leef. Nog voor de afgang vervangen door een onnozele trut, die Christine, Rank ad interim. Boehoehoe, sorry.

NORA

Niks sorry, ik dacht dat wij anders waren, niet dat wat Torvald voor mij is, niet dat wat papa voor mij was: representatieve figuren! Bestuurders! Hoofdpersonages! Vast omlinjende vaders, heldere kaders! Jij Rank jij was... flou, zacht, onhelder, duister, intiem.

DINGETJE

Mevrouw! Het is jammer genoeg weer zover! Ding dong! 't Is 2013! Chatroulette! Vluchtige contacten, onbetrouwbare contracten zijn de waanzin van de dag. Er staat al weer een virtuele man voor de deur! Niet te geloven! Ik adviseer een webcam en een second life... Hello wie geht's dir? I am from Donnowhere. Je krijgt gewoon de kans niet meer om in de ogen van een ander te verdrinken, – tenzij ze gephotoshopt zijn natuurlijk. Ja sorry, ik maak weer te veel werk van mijn opkomst. Dus kort: man voor de deur.

NORA

Laat hem maar binnen Dingetje. Dokter Rank?

RANK

Wie is dat?!

NORA

Niemand. De kleermaker met mijn nieuwe jurk voor het feestje bij de burens die u absoluut niet mag zien.

RANK

Ik snap het, het bijrolletje moet af... Ik wip wel even bij Torvald binnen. I love you till the end of my days Nora.

NORA

And ever after... amen.

RANK

Mag ik nog langs komen alsjeblieft?

NORA

Af!!! Nu! Af af! Af!

Rank af

KROGSTAD

Mevrouw!

NORA

Wat doe jij hier nu weer?

KROGSTAD

Ik heb mijn ontslag ontvangen!

NORA

Get over it.

KROGSTAD

Zo! Last van hubris?

NORA

Ik dacht dat dat baantje bij de bank je niet meer interesseerde? Welcome to the post-money wereld!

KROGSTAD

Ik heb je duidelijk mijn verlanglijstje te kennen gegeven. Ik wil niet langer het oubollige zwarte schaap van dit verhaal zijn.

Ik heb je een super catchy sexy flashy nieuw concept voorgesteld, het Robin Hood-model: cybercrime, een bankkaart skimmen, afpersing of moord. Iets schandaligs. We zijn van 't zelfde laken een broek Nora, jij bent evenveel underdog als ik...

NORA

op haar knieën Toe please, denk aan mijn kinderen.

KROGSTAD

Dat is so nineteenth century.

NORA

't Spijt me sorry sorry, echt waar geloof me, Krogstad, maar ik weet niet wat ik moet doen!

KROGSTAD

Ga even rustig zitten.

NORA

Ik ben het ook kotsschijtebeu. Ik ook Krogstad, believe me. Ik wil alle alarmbellen doen rinkelen, de wereld een schop onder haar kont geven, echt.

Maar ik wil geen bloed aan mijn vingers hebben kleven.

KROGSTAD

Twijfelt plotseling aan haar identiteit – of doet alsof Nora? Ben jij het?

NORA

Ja?

KROGSTAD

Nee.

NORA

Toch wel ik ben Nora.

KROGSTAD

Nee jij bent Nora niet maar een hedendaagse tuttebel die nog geen nageltje zou willen breken, voor haar eigen rechten, laat staan voor de liefde.

NORA

Dat is echt niet waar!

KROGSTAD

Een vrouw die een handtekening vervalst uit liefde in 1879. Dat is, na 134 jaar morele inflatie, een vrouw die een moord

begaat! Een rijke stinkerd afperst! Of de verzekering oplicht! Met een gefakete

zelfmoord! Dat is wat je moet doen – als je wilt aankomen in 2013. Zonder potten

breken geen

verandering.

NORA

Ik wil een fluwelen revolutie! Niet eerst anderhalf uur een schandalig toneelleven moeten lijden.

KROGSTAD

Dat zal onvermijdelijk zijn. Je moet door het slijk.

Uit liefde natuurlijk. Je wilde je man zijn leven redden en je hebt weet-ik-veel drugs getraffict, bolletjes geslikt, een industrieel gekidnapt, bedenk toch iets!

NORA

Dan speel ik niet meer mee. Haha game over. No more Ibsen. Nie wieder Puppenheim.

KROGSTAD

Jammer Nora, echt jammer, een gemiste kans. Dan zit er voor mij niets anders op.

Dan ga ik dit – ik vind het erg jammer maar ik ga het toch doen – ouderwetsige briefje posten waarin staat dat je ‘een handtekening hebt vervalst’ en dan ben ik het die hier binnen een half uur de kaarten deelt.

NORA

Over my dead body! Ik spring hier ergens in een fjord.

KROGSTAD

En in de lente gevonden worden als opgezwollen klotsende appelblauwzeegroene zak? Doorweekt en beschimmeld als brood? Te boek staan als hysterica?

NORA

Ik weet gewoon effe niet wat ik moet doen.

KROGSTAD

Het tijdperk van ‘de mensen die het even niet weten’ is voorbij, schat. Hij toont de brief. Zo. ’t Staat hier allemaal in, in deze negentiende-eeuwse variant van een mailtje. Ik druk nu op de send-knop. Point-of-no return. Hij geeft de brief aan Dingetje in de achtergrond en gaat af. Tot zo!

NORA

Het tijdperk van ‘de mensen die het even niet meer weten’ is voorbij? korte stilte

Een realistisch drama is vaak een self-fulfilling prophecy. Je bedenkt gewoon

Christine wil al opkomen het ergste wat je zou kunnen overkomen... onderbreekt zichzelf vanwege Christine Wat is er?

CHRISTINE

’t Komt goed liefje...

NORA

Nee, Christine, ik las hier even een alleenspraak voor mezelf in, okay? Blijf nog maar even daar, okay? ze maakt een doorstart. Dus waar waren we? Een realistisch drama is vaak een self-fulfilling prophecy. Je bedenkt gewoon het ergste wat je zou kunnen overkomen en dat gebeurt dan ook. Of je werkt gewoonweg mee aan je eigen ondergang omdat je zo in elkaar geprogrammeerd bent en eer je dat door hebt is het stuk alweer voorbij. Is dat in het echte leven ook zo? Dat het voorbij is voor je in de gaten had dat iets er niet in klopte?

DINGETJE

Eventueel met brief in haar hand. Eventueel met geluidje van mail die verzonden wordt. Post!

NORA

Nee

DINGETJE

Jawel er is post!! Van meneer Krogstad!

NORA

Neen d'er is geen post! molesteert Dingetje Zeg dat er geen post is!

DINGETJE

Okay dan. Foutje. Geen post.

NORA

tegen Christine die nog steeds staat te dralen Ja allez, waar blijf je nu?

CHRISTINE

Nora liefje, het komt goed. Kijk, de jurk is weer helemaal toppie.

NORA

Nee lieverd het komt helemaal niet goed en dat is ook goed zo! tegen Dingetje Toon die brief dan.

DINGETJE

Jezus mens... toont brief

NORA

tegen Christine Van Krogstad.

CHRISTINE

Krogstad heeft je dat geld gegeven!

NORA

En nu komt Torvald alles te weten.

CHRISTINE

Maar dat is toch goed? Open kaart! En dan komt alles weer goed.

NORA

Maar ik heb een handtekening vervalst.

CHRISTINE

O-M-G! Wat zeg je?

NORA

Luister Christine, ik wil je één ding vragen, wil je mijn getuige zijn?

CHRISTINE

Getuige?

NORA

Mocht ik om de één of andere reden helemaal doordraaien...

CHRISTINE

Doordraaien?

NORA

Of om de één of andere reden hier niet meer kunnen zijn...

CHRISTINE

Hier niet meer kunnen zijn?

NORA

En dat iemand de schuld voor alles op zich zou willen nemen, dan wil ik dat je getuigt dat ik – en alleen ik – het was die hiervoor verantwoordelijk is, okay?

CHRISTINE

Ik ga met Krogstad praten.

NORA

Nee, luister Christine, ik ga...

CHRISTINE

Nee nee, ik zal een goed woordje voor je doen!

NORA

Christine, ik kap ermee, ik ga af, word zot, sterf, whatever.

CHRISTINE

D'r was ooit een tijd dat hij zijn leven voor mij gegeven zou hebben.

NORA

Hè? Over wie heb je het nu?

CHRISTINE

Krogstad. Ja, ik heb ook mannen rond mijn vingers gedraaid hoor. Ik ga met hem praten. Wat is zijn adres?

NORA

Weet ik veel, 'in de kleedkamer'. Maar die brief die brief...

TORVALD

Nora! Nora? Hamstertje?

NORA

Nu niet opkomen!

TORVALD

Ben je je kostuum voor morgenavond aan het uitproberen?

NORA

Ja! Die brief zit al in zijn inbox.

CHRISTINE

En heb je zijn wachtwoord niet?

NORA

Nee, hij heeft het juist veranderd.

CHRISTINE

Dan moet Krogstad hem vragen om hem zonder lezen te deleten.

NORA

Maar 't is normaal juist nu dat hij zijn post checkt.

CHRISTINE

Dan moet je hem zien af te leiden. af
Nora doet open voor Rank en Torvald.

NORA

Torvald!

TORVALD

Mag ik niet meer in mijn eigen kamer naar binnen? korte stilte Wat is dit?

NORA

Wat?

TORVALD

Maar je bent helemaal niet getransformeerd en je ziet er ook helemaal niet kek uit!

NORA

Maar liefje, je weet toch dat ik soms geen beslissingen durf te nemen alleen. Ik heb jouw ontwikkelingshulp zo hard nodig, non-stop de hele avond. Ik weet nog helemaal niet welke stijl en welk liedje of welke jurk en 't is morgen al! Je moet nu effe op je gezinsleven focussen anders ga ik mij daar morgen echt superbelachelijk maken op dat feestje!

TORVALD

Stresskipje van me, relax. Ik ben completely yours tonight, 'k beloof het, geen business. We gaan lekker samen pasjes uitzoeken.

NORA

Beloofd? Helemaal geen business?

TORVALD

Alleen effe de post checken.

Dingetje op

NORA

Neeeeeeeeeeeeeeeeeeee! D'er is geen post!

TORVALD

Dingetje, kom 's hier. Torvald probeert de brief die Dingetje in handen heeft te pakken te krijgen.

NORA

Nee nee, niet doen! Please! Rank doet mee met Torvald, maar ze krijgen de brief toch niet te pakken. Zie je, het leven wil niet altijd meewerken en dan moet een flexibel mens zijn planning helemaal kunnen omgooien.

TORVALD

En deze flexibele mens ruikt al aan zijn theewater dat hier iets niet in de haak zit. Die brief is van Krogstad, niet waar? En mijn vogeltje is bang van die meneer...

NORA

Ja, tsjilp tsjilp, vogeltje bang.

TORVALD

Goed, effe uitstel van executie dan. Dan doen we eerst gewoon routinematig de beroemde scène waarin mijn lieve object van begeerte een tarantella te berde brengt. Rank gaat aan zijn toetsenbord zitten Rank doet als gevraagd en mijn ambitieuze poppenmeisje gaat in de startpositie staan.

NORA

Ja ooh ja! Corrigeer me, zeg me wat ik moet doen! Ah!

TORVALD

Maar omdat ook wij niet van gisteren zijn mogen we de scène gewoon helemaal naar eigen goeddunken invullen en hoeft het helemaal geen echte tarantella te zijn maar kunnen we gewoon freestylen! En fuck de vissersmeisjesjurk! Gooit de jurk in een hoekje.

RANK

Ja! Ook dat hebben een paar seksuele revoluties, weet-ik-veel-hoeveel feministische golven en de geboorte van de popmuziek opgeleverd! De totale vrijheid van expressie: salsa, merengue, disco, dancehall, paaldans, pogo, daggeren, schuren, headbang, gothic, electrodancepop, breakbeat!

TORVALD

Wat wil je liefje?

NORA

Euhm, ik weet het eigenlijk niet zo goed.

TORVALD

Okay, ik snap het. Zo veel vrijheid kan ook doodslaan. Jij hebt inspiratie nodig.

Torvald en Rank gaan hard aan de slag om haar te inspireren. Christine op

CHRISTINE

O-M-G.

Muziek luid – de twee heren dansen zich te pletter – ook schuren ze tegen Christine aan.

NORA

'k Heb eigenlijk niet zo'n zin om te dansen. Rank en Torvald horen haar niet – teveel met zichzelf bezig. 'k Heb geen zin om te dansen!

CHRISTINE

Ze heeft geen zi-in!

Rank en Torvald stoppen.

RANK

Sorry, we lieten ons een beetje gaan.

TORVALD

Ik wist niet dat ons vogeltje een beetje droevig was? Is ze nog altijd een beetje bang van dat briefje van meneer Krogstad dat 'hoogstwaarschijnlijk' in de brievenbox ligt?

NORA

Ja vogeltje bang.

TORVALD

Maar lieverdje we weten toch hoe het hier elke avond afloopt?

DINGETJE

Ding dong! Mij is gevraagd om even te doen alsof het fictieve eten klaar staat in de zogenaamde 'belendende kamer'.

NORA

Super, dank je Dingetje! Dingetje af Reddende engel! Want nu hebben de mannen een goeie reden om af te gaan. De liefde gaat immers ook een beetje door de maag!

TORVALD

Ja wij gaan af naar de 'salle a manger'.

RANK

tijdens het afgaan En ondertussen vragen we ons af of Nora niet toevallig ook iets in de oven heeft staan want waarom zou ze anders zooo stressy doen?

TORVALD

Nee Rank niks in de oven. compleet af nu

NORA

En?

CHRISTINE

Hij was niet thuis, morgenavond pas.

NORA

Dat wist ik toch? Hè Christine? Elke avond stel ik mezelf ten toon, sleep ik mezelf door de meest vernederende scènes om pas he-le-maal op het einde van het stuk tot de conclusie te komen dat ik maar beter de deur achter mij dicht kan trekken.

CHRISTINE

Nu heb je het verrassende einde verraden!

NORA

Maar dat kent iedereen hier toch al? Ik heb genoeg gezien, ik hoef niet meer op een wonder te hopen. De verrassing van vanavond is... dat vandaag de werkzaamheden al tussen het tweede en het derde bedrijf worden stilgelegd! Voilà, ik ga weg! Klaar en af en applaus! Applaus! Ik wil applaus! dwingt applaus af U krijgt vanavond 30 procent reductie op de kaartjes aangezien u een heel bedrijf heeft moeten missen. Meldt u bij de kassa.

CHRISTINE

Noooraaaaaa!

Het wordt donker.

derde bedrijf

Voortschrijdend inzicht

Er is even gerommel achter op de scène. De personages overleggen wat te doen. Ze proberen nog even Nora uit de kleedkamer te krijgen maar dat wil toch niet lukken. Het rampenplan wordt van onder het stof gehaald.

DINGETJE

met een briefje dat ze voorleest Dames en heren, blijf rustig zitten. we hebben een klein technisch probleem. Het hoofdpersonage weigert deel te nemen aan het volgende bedrijf. We hebben echter besloten om toch door te gaan. Dit levert aan het begin van dit bedrijf geen moeilijkheden op. Ondertussen tracht de technische dienst er alles aan te doen om de storing te verhelpen. Onze excuses voor het ongemak.

CHRISTINE

Okay, we bevinden ons in het derde bedrijf en het is donker in de kamer waar ik zit te wachten op een gestalte die al even donker is – in de verte wordt het feestgedruis van de burens afgespeeld.

muziek op achtergrond

KROGSTAD

't Is duister ja, 'blind date' zeg maar want een briefje dat ik thuis heb gevonden heeft me hierheen gebracht.

CHRISTINE

Ik heb dat briefje geschreven.

KROGSTAD

Christine, beginpunt van al mijn ongeluk. Immoreel wezen. Hartenbreekster.

CHRISTINE

Nils...

KROGSTAD

Deze nachtmerrie van een vrouw heeft mij gedumpt voor een lucratiever aanbod!

CHRISTINE

Ja maar zoals elke voorgestelde avond is dit het moment waarop de kansen keren en het geluk voor het oprapen ligt. Nils, we moeten tot een dialoog komen.

KROGSTAD

Ik zou niet weten hoe. Ik ben een wrak een uit- en afgedragen decorstuk! Een uitgewrongen personage. Ik voel niks meer, het enige wat nog pijn doet is een verre brief uit een fictief verleden...

CHRISTINE

Omdat ik moest, ik had geen keuze. Twee broers en een moeder om voor te zorgen. Werken werken werken. Ik heb de weg van de kortste pijn gekozen. Ik wilde zeker zijn dat geen vezel in je lijf nog naar me snakte.

KROGSTAD

Van toen af aan is alles fout gegaan.

CHRISTINE

En nu ben ik hier om de boel te redden.

KROGSTAD

De boel was net gered tot jij hier roet in het eten kwam strooien.

CHRISTINE

Maar ik wist toch niet dat dat jouw baan was.

KROGSTAD

Je weet het nu! Neem ontslag!

CHRISTINE

Ik ben praktisch ingesteld.

KROGSTAD

Ja dat hebben we mogen meemaken. Godverdomme.

CHRISTINE

Nils, ik ben ook een wrak 'k heb ook niemand, niemand om voor te leven. Als we ons leven nu samen op één hoop gooien? Dan valt er misschien nog iets van te maken?

KROGSTAD

Godverdomme.

CHRISTINE

Waarom denk je dat ik hier naartoe gekomen ben?

KROGSTAD

Godverdomme

CHRISTINE

Ik, single lady, zonder iemand om iets voor te doen, te zijn. Ik moet toch leven?

Werken? Werken werken werken werken is 't enige waar ik plezier in heb. Nils, geef mij iemand om voor te werken!

KROGSTAD

Praktisch ingesteld.

CHRISTINE

Toe, alsjeblieft. Ik wil gewoon... Ik wil voor iemand moeder zijn! Voor jou, je kinderen! Dat kan toch kunnen?

KROGSTAD

Jezus Christine, loop je dit nu keihard te menen? Het is fucking 2013, tijd van datingsites, snelwegseks, en losse flodders.

CHRISTINE

Juist daarom – ik maak een contrarevolutionaire beweging en recycle ons wrakhout in een duurzame relatie! En eerlijk – dit is een rationele beslissing. Liefde bestaat niet. Liefde produceer je!

KROGSTAD

Maar je weet toch hoe ze hier over me denken? Zwart gemaakt van in 't begin, geen schijn van kans om ook ergens maar uit één zinnetje een druppeltje sympathie te persen. Kijk ze kijken.

CHRISTINE

In het oordeel van vandaag wordt toch morgen de vis verpakt? Anno nu kan je jezelf iedere dag opnieuw uitvinden. Hoeft niet, mag wel. Fuck Freud, excuseer. Met mij zou je toch een heel ander personage geweest zijn?

KROGSTAD

Christine, als jij me zou kunnen herschrijven... Is dit de gelukkige wending? De grote ommekeer? A total make-over!

CHRISTINE

Ssht, de tarantella hoor je? Nu kunnen ze elk moment terugkomen.

KROGSTAD

Ja ja, ik moet af, maar oh nee, je weet natuurlijk niet wat ik de Helmers heb aangedaan...

CHRISTINE

Toch wel, ik weet er alles van.

KROGSTAD

En dan nog weet je zeker dat je met mij wil... Oh Jezus, ik wou dat ik dit ongedaan kon maken.

CHRISTINE

De brief zit in de bus, maar misschien kan je...

KROGSTAD

Godverdomme smerig serpent. Ik wist het! Je gooit je eigen lijf in de strijd om je vriendin koste wat kost te redden.

CHRISTINE

Nils, een vrouw die zichzelf al eens verkocht heeft, doet dat geen tweede keer.

KROGSTAD

Sorry, ik ga mijn brief terugvragen.

CHRISTINE

Nee, nee.

KROGSTAD

Nee, ik wacht hier en ik vraag mijn brief terug.

CHRISTINE

Nee, ga.

KROGSTAD

Maar dat was toch eigenlijk de reden waarom je wilde dat...

CHRISTINE

Maar ondertussen heb ik de ins en outs van dit onzalige familieleven mogen beleven. Dit verschrikkelijke geheim, de gigantische leugen waarop hun leven gebouwd is. Alles moet uitkomen anders kan dit nooit op een happy end uitdraaien en 't is hoog tijd!

KROGSTAD

Ik wacht op je in de kleedkamer.

CHRISTINE

Ik kom zo!

KROGSTAD

En van dan af zullen we samen zijn. En nooit meer opkomen.

CHRISTINE

Ja, van dan af gaan we leven want leven is het echte theater! Leven is dat wat tussen ons is, niet dat wat in ons is, maar tussen ons nog kan gebeuren.

Krogstad gaat af

TORVALD

op met Dingetje En normaal kom ik hier dan op met Nora, mijn gesuikerde poppetje dat ik nu al een beetje mis, snif snif. Ik sleur haar bij haar heupen de deur binnen in een geëxalteerde staat van zijn. Maar vandaag zullen we het ad interim met de meid moeten stellen die tijdelijk project based voor vrouw des huizes zal moeten doorgaan.

DINGETJE

Who cares? Anyone can do this job! 2013 rules: niemand is onvervangbaar.

TORVALD

Ja dus normaal komen we gewoon binnen alles super gezellig te veel gedronken en...

DINGETJE

Nora wil helemaal niet weg bij dat feestje! 'Nee nee nee... nog even... nog even Toe-oe-oe Torvald!'

TORVALD

Maar omdat er een tijd is van komen en een tijd van gaan...

DINGETJE

Juist en vervolgens schrik ik me een ongeluk dat Christine nog in onze privésfeer verkeert. Christine!

CHRISTINE

Ik wilde en moest je zo graag in je hippe feestelijke outfit bewonderen. Je bent zo mooi!

TORVALD

Ja echt een lekker ding, al zeg ik het zelf, bijna onrealistisch niet te geloven zo lekker. Oh wonderlekker object van begeerte. Sorry, als ik tipsy ben laat ik al snel het laagje beschaving tot op mijn enkels zakken. korte stilte 't Is hier donker. Ik ga effe iets aan de lichtsituatie doen. Hij gaat af.

DINGETJE

En?

CHRISTINE

Je moet het hem vertellen Nora. Dat is 't beste.

DINGETJE

Nora zegt: 'Ik wist het. Fuck, dan weet ik wat me te doen staat.'
meer licht

TORVALD

Zo Christine, nu heb je mijn vogeltje wel genoeg bewonderd niet?

CHRISTINE

Van zo'n inspirerende vrouw krijg je nooit genoeg meneer Helmer, ook in geen 134 jaar.

TORVALD

Altijd welkom! Je hebt sowieso al een abonnement op onze voordeur geloof ik.

CHRISTINE

Haha!

TORVALD

Slaapwel zagezegd.

CHRISTINE

Goedena-acht.

Christine af

TORVALD

En af! Oh eindelijk verlossing! Eindelijk de vloer voor ons alleen! Saai wijf! Mijn vogeltje daarentegen is zo spannend en inspirerend dat het nog even op mag blijven.

DINGETJE

Nora zegt: 'Maar vogeltje is moe en slaperig. Jij niet?'

TORVALD

Helemaal niet! Lieverd, hoe kom je daar bij? Ik ben helemaal volgepompt met adrenaline door die verleidelijke dansen van je!

DINGETJE

Maar vogeltje wil zich graag in je armen nestelen om een dutje te doen.

TORVALD

Daarom heb ik je toch helemaal naar huis gebracht monstertje!

DINGETJE

Oh jij bent zo superslim. Ze nestelt zich, beetje onwillig.

TORVALD

Als mijn monstertje dat maar weet. korte stilte. Ze slaapt bijna in. En wat was dokter Rank vrolijk!

DINGETJE

beetje slaperig Echt? Ik heb hem niet gesproken.

TORVALD

Ik heb hem sinds lang niet zo vrolijk gezien! Ze slaapt weer in. Wat doe je?

DINGETJE

Ik speel alsof ik inslaap. Ik heb geen zin! Kijk niet zo naar mij!

TORVALD

Waarom zou ik niet naar je mogen kijken? Je ziet er zo glossy uit met je blozende danswangen.

DINGETJE

Vanavond niet zulke dingen zeggen.

TORVALD

Ik heb je de hele avond bespied als was je een mysterieuze onbekende en dat maakt mij zo super geil. Ik heb behoefte Nora. Ik ben de hele dag met hele abstracte dingen bezig geweest en nu wil ik fysiek contact! De lichamelijke bezegeling van onze liefde! Naar dit hoogtepunt hebben we toch samen toegewerkt?

DINGETJE

Hou o-oop!

TORVALD

Is dit niet zoiets als mannenrechten of zo? Ik bedoel als er vrouwenrechten zijn, zijn er toch ook mannenrechten of niet?

DINGETJE

Ik heb gewoon geen zin.

TORVALD

Hoe kan je nu geen zin hebben? Je hoort toch hoe urgent ik van bil moet? Offer je op! Je kan best wel eens doen alsof. Everybody is a pornstar!

Rank klopt aan de deur, ladderzat.

RANK

Oeps pardon. Ik kom natuurlijk totaal ongelegen. Maar ik wilde alleen maar even komen zeggen dat ik het een heel leuk feestje vond en dat de champagne echt lekker was.

TORVALD

Ja de champagne was lekker en Nora toch ook, hè?

RANK

Ja Nora was ook zo lekker. En jij ook Torvald, mmmm. Alles is leuk en iedereen was lekker, maaaar Nora was 't allerlekkerste, dat wel, en ik speel wel dronken maar het is toch ook een beetje waar. Alles is lekker. andere toon plots Ah, sorry sorry, ik speel slecht. Ik ben zo slecht sorry!

TORVALD

Maar nee dokter je was echt super grappig! Echt waar. Niet Nora? Hij is toch super!

DINGETJE

Ja tra-gi-ko-misch!

RANK

Sorry, ik heb veel te veel gedronken. Coma-zuipen! Ik had het verdiend. Ik heb vandaag het sluitstuk van een grootschalig intermultidisciplinair wetenschappelijk onderzoek afgerond.

TORVALD

Ah ik wist niet dat je met iets bezig was. Maar proficiat.

RANK

't Heeft veel energie gekost.

TORVALD

Wat is het onderwerp?

RANK

Leeee-ven!!! Hoe zullen wij ons op het volgende feestje verkleden, Nora?

TORVALD

Ja dat zien we dan wel weer.

RANK

Jij als prinses in de kleren die je altijd draagt en ik onder een grote zwarte hoed die me onzichtbaar maakt. Haha! Dat rijmt.

TORVALD

Ik denk dat het tijd is om te gaan slapen.

RANK

Dat denk ik ook ja. Dat denk ik ook. In de bredere zin van het woord!

TORVALD

Slaapwel.

DINGETJE

Slaap wel lieve dokter.

RANK

Daar in 't hoekje ga ik liggen als een dier – In al die 134 jaar ben ik de enige die elke avond doodvalt en 't is nog altijd razend actueel niet? De stukken worden ingekort het leven wordt verlengd maar vroeg of laat valt alles dood meestal in een hoekje! A crash in the coulisse. Vergeet mij niet op te ruimen na de voorstelling. Hij gaat af.

TORVALD

Die dokter Rank, nu valt de bewolkte achtergrond voor ons stralende geluk weg. Ons geluk Nora, zoveel jaar en nog steeds krasvrij. Soms droom ik ervan dat jou, dat ons ook iets overkomt; een crisis, een ramp, iets dat mijn potentieel aanspreekt. Geluk kan zo saai zijn! Als ik je maar één keer kon redden van iets vreselijks zodat je weet hoe diep mijn liefde gaat. En nu wil ik je de hele avond vasthouden!

DINGETJE

Nora zegt: 'Hij was mijn beste vriend.'

TORVALD

Onze beste vriend. Ik hou zoveel van je!

DINGETJE

Moet je niet werken zogezegd? De heer des huizes moet toch altijd workaholisch werken?

TORVALD

Vanavond niet lieverd. Ik ben toch al dronken. Vanavond neem ik vrij, ben ik helemaal van jou alleen. Knuffel knuffel knuffel!

DINGETJE

Ga alsjeblieft die brieven lezen. Je inbox zit propvol! Je vriend is dood. En ik ben helemaal de echte Nora niet.

TORVALD

Jezus! Okay! Nee, 't is waar je hebt gelijk. We moeten kuis zijn. Uit eerbied en respect voor de stervenden. I love you, slaapwel.

DINGETJE

Slaapwel.

TORVALD

Suikerliefje van me, goede na-acht. af

DINGETJE

Ziezo... ik mag dan wel een sociale upgrade gekregen hebben, dat wil nog niet zeggen dat ik alles meteen in natura ga terugbetalen. Goed... dit is hier dan normaal het moment dat Nora helemaal uitflipt omdat ze weet dat Helmer nu Krogstads brief leest. Ibsen heeft zich hier met de beste bedoelingen uitgeleefd in de representatie van een hysterische suïcidale vrouw zoals we die vandaag de dag niet meer kennen. Ik doe even een historische evocatie: 'Hem nooit meer zien! Nooit! Nooit! Mijn kinderen nooit meer zien! Nooit! Nooit! Ah! Het donkere zwarte water! De diepste diepte! Als het maar voorbij was! Vaarwel Torvald! Vaarwel kinderen!'

TORVALD

terug van weggeweest Nora! Weet jij al wat er in die brief staat? Waar ga je heen? Is het waar? Wat hier staat? Het is waar, nietwaar!? Zeg dat het niet waar is. I have loved you more than anything else in the world! Hou je bek! Geen excuses! Miserabel mens!

DINGETJE

Het escaleert geloof ik, ik ga!

TORVALD

Geen drama alsjeblieft niet. Snap je wat je gedaan hebt? De ernst van de situatie? 1879-provinciestad-hechte-gemeenschap-no escape? En dan een handtekening vervalst? Snap je de ernst van de situatie? Antwoord mij!

DINGETJE

Ja ik snap het nu, denk ik, plots wel.

TORVALD

Wat een gruwelijke wake up call. Al die jaren zo veel geïnvesteerd in deze relatie, gekoesterd, liefgehad, en dat moet nu allemaal in rook opgaan? Jij negentiende-eeuwse schandvlek, geen principes, nul! Immoreel, amoreel verwend nest! 134 jaar neerwaartse spiraal. Jaja vrijheid blijheid! Onwenselijk bijproduct van een verloederde samenleving. 134 jaar laksheid en goedgelovigheid. Ik krijg het zo hard terugbetaald. Ik had nooit de teugels mogen laten vieren. Al ons geluk total loss. Mijn

toekomst! In de macht van een gewetenloze man. Aaaaah Krogstad. Hij kan doen met mij wat hij wil. Dingetje probeert af te gaan.

TORVALD

Je blijft hier. De echte Nora is al weg maar jij blijft hier. En we doen alsof er niks aan de hand is. We spelen gewoon verder. 'Doen alsof'. 't Is 'slecht weer' maar we spelen 'mooi weer'!

DINGETJE

Ik vind dit hier te heftig man, ik ga af.

TORVALD

Je blijft hier! Op de vloer! Maar de kinderen zal je niet meer opvoeden met je grensverleggende moraal! Godverdomme, ik ben er zo hard ingetrapt.

DINGETJE

Ding dong! Oh de bel gaat? Hè hoe kan dat nu, zo laat? Nu moet ik toch even snel van rol wisselen. gaat af en komt weer op Een brief voor mevrouw! Ah juist, dat ben ik dus.

TORVALD

Geef hier jij doorgeefluik! wil de brief lezen, durft niet Godverdomme! Ik kan het niet – dit gaat ons alle twee ruïneren. Nee ik moet het weten. leest Nee dit kan niet! Kan niet!

DINGETJE

Wat dan?

TORVALD

leest Het is waar! Nora! Ik ben gered! Ik ben gered!

DINGETJE

En ik?

TORVALD

Oh my god! Krogstad – hij schrijft dat de auteur een onverwachte draai aan zijn personage heeft gegeven, dat hij net op het nippertje de liefde van zijn leven heeft teruggewonnen – en hij stuurt ons je leencontract en schrijft dat het hem spijt. Pfoe! Nee, maar het leven is toch eerlijk. Zo! Weg met die dingen! scheurt brieven en

leencontract in stukjes Piepvogeltje! Wat moet je een ellendige tijd achter de rug hebben! Sinds kerstavond al en nergens een exitbordje. Kom maar even bij je grote beer. We zullen er niet meer aan denken... 't Is allemaal voorbij en klaar. Dingetje blijft koel kijken. 't Is allemaal voorbij en klaar. Maar wat is er? Waarom kijk je zo sip? Ik vergeef je. Ik zeg toch dat ik je vergeef? Geloof je het niet? Ik vergeef je, ik zweer het. Nora komt op. Torvald tegen Dingetje: Natuurlijk weet ik dat je alles alleen maar uit liefde voor mij gedaan hebt!

NORA

Dat is waar. stilte

DINGETJE

ontworstelt zich aan de armen van Torvald Mevrouw!

TORVALD

Liefde van mijn leven!

NORA

Ik kom de laatste scène spelen. Of liever, ik kom niks spelen, ik kom gewoon rondhangen. Praten, zijn, hoe heet dat... hier en nu dingen doen. En één van de dingen die ik ga doen, ik, Nora, woordjesmachine, repertoire trut, klassiekers-del, is het einde veranderen.

TORVALD

Maar lieverd, dat wil ik ook zo graag. Eindelijk een einde aan de verschrikkelijke kwellings die dit einde is!

NORA

Ja, want hoe eindigt het normaal lieveling?

TORVALD

Met jouw onvoorstelbaar definitieve exit uit mijn leven.

NORA

Ja maar daarvoor?

TORVALD

Daarvoor hebben we een uiterst pijnlijk en moeizaam gesprek waarin de negentiende-eeuwse mannenwereld de les gespeld krijgt.

NORA

We hebben ons eerste goede gesprek ever! En je realiseert je met veel pijn en moeite dat de liefde die je me gegeven hebt eigenlijk geen liefde was. En dat is zo super weird dat je iemand waanzinnig liefhebt om plotseling tot de constatering te moeten komen dat het helemaal geen liefde was en je zegt dingen als...

TORVALD

‘Dat ik je je onbezonnen actie vergeef.’

NORA

en...

TORVALD

‘Dat je vrouwelijke hulpeloosheid voor een man juist verleidelijk is.’

NORA

en...

TORVALD

‘Dat alles nu weer precies wordt zoals het was.’

NORA

en... Torvald wil even liever niet nog verder door het slijk. Kom, geef maar nog een paar citaten.

TORVALD

‘Dat je niet bang hoeft te zijn.’ en ‘Dat niets méér voldoening geeft dan je vrouw te kunnen vergeven.’

NORA

Precies en ik zeg met uitgestreken gezicht...

TORVALD

Dat ik naast je moet komen zitten.

NORA

Want we moeten praten.

TORVALD

En ik zeg ‘Wat is dit, dit gezicht?’ en dat ik je niet begrijp.

NORA

En dat is precies wat ik ook voel: dat ik jou niet begrijp. En ik realiseer me dat we er in al die jaren samen 'zijn' niet in geslaagd zijn om ook maar één keer een gesprek met enige diepgang te voeren. Je vond het leuk om verliefd op me te zijn.

TORVALD

Ja heel leuk.

NORA

Maar dat is toch iets anders dan liefhebben... dan samen liefde produceren. We hebben leuk gespeeld, jij met mij, alsof ik je poppetje was. Zoals mijn vader met mij speelde alsof ik zijn poppetje was, zijn meningen bij mij naar binnen lepelde, en later slikte ik jouw meningen en deed alsof ik ze leuk vond en ik speelde met onze niet-bestaande kinderen en zij deden alsof ze mij leuk vonden.

TORVALD

Ja het was allemaal heel leuk maar 't was ook een beetje niks.

NORA

Gebakken lucht!

TORVALD

En daarom, zo gaat het verhaal nu éénmaal, ging je bij me weg omdat je jezelf toch moest vullen lieverd. Dat begrijp ik nu...

NORA

Ja zo gaat het verhaal! Omdat de auteur leuk met ons gespeeld heeft. En het publiek vind het leuk en spannend, overal in Europa 134 jaar lang en gelukkig! En ze feliciteren de vrouw die mij gespeeld heeft en dat is ook goed zo, dat hoort ook. Het is ook echt niet makkelijk om mij te zijn. Maar wat ik me nu plotseling afvroeg, daar in de coulissen tien minuten geleden: kom ik werkelijk aan? Kom ik ook werkelijk aan? In 2013? De tijd waar vrouwen wel geld mogen lenen zonder valse handtekeningen te moeten zetten? De tijd waarin de gemiddelde liefdesrelatie ongeveer amper de levensduur van een ééndagsvlieg overschrijdt? En is dit dan wat ik wil vertellen? Wil doen? Weggaan? Om mijzelf op te voeden! Als dat nog razend actueel zou zijn... in de tijd van positieve discriminatie, waarin de glazen plafonds aan

diggelen vliegen en zelfs in een kleine provinciestad in het hoge noorden van Nederland het theater door vrouwen bestierd wordt. Kom ik dan ook werkelijk aan? In de werkelijkheid? Of blijf ik gebakken lucht in deze parallelle wereld? Ik moet toch ook leven? Ik kan toch niet een heel tijdperk geconsumeerd worden als de vrouw die-bij-haar-man-wegging-om-zichzelf-op-te-voeden. Dat gaat toch niet?

TORVALD

Neen, dat gaat niet en het is ook niet nodig want we kunnen nu in therapie of naar een relatiecoach! Morgen kunnen wij samen weer doorstarten!

NORA

Nee liefje, dat is nu weer eens één van jouw onverbeterlijk slechte ideeën. Ik heb een veel betere oplossing, een vernieuwde formule die in de annalen van de toneelgeschiedenis beschreven zal worden. Jij gaat weg en ik blijf!

TORVALD

Maar suikertje, levensgezellin van me, dat gaat toch helemaal niet. Het is 2013 maar hier is het toch ook nog altijd een beetje 1879! Dat bestaat toch helemaal niet. Zo werd jij helemaal niet geschreven!

NORA

Dood aan de auteur! Leve het personage. Er uit! Ga jij maar lekker jezelf opvoeden!

TORVALD

Doe niet zo kinderachtig!

NORA

Okay, ik trek een ernstig gezicht en ik zeg het je in een heel andere toonaard nog een keer opnieuw: Jij gaat af, slash weg, door die deur naar daar waar het echte theater begint. En daar begin jij opnieuw daar ga jij jezelf opnieuw uitvinden en eerst – adviseer ik je – ga je 134 jaar je mond dichthouden en je luistert. Gewoon luisteren, of je nu iets begrijpt of niet... Jij gaat naar buiten naar het echte theater waar samen geleefd moet worden in 2013... naar daar, waar alles troebel is, waar de éne smakt naar een echte aanraking, de ander verlangt naar een aarzelend woord, iets concreet of ijl. Naar daar waar mensen soms iets vluchtigs nodig hebben en dan weer smachten naar iets lang en stevig en duurzaam. Daar ga jij heen en je bereidt je

eens niet voor. Je denkt eens niet strategisch en dat wat je in je handen hebt noem je niet je bezit. Wat goed en kwaad zijn staat je niet helder voor ogen en wat voor je ligt hoef je niet te begrijpen. Nee, je ademt, eet, improviseert en spreekt zo weinig mogelijk. Je gaat aan de slag liefde produceren, zoiets! Je gaat naar buiten naar daar waar het echte theater begint: leven! En je hoeft niets te begrijpen. Ons verhaal, wis het uit je gedachten en je luistert niet naar dat wat in je zit maar dat wat tussen jou en een ander mogelijk is!

TORVALD

En mag ik dan ooit nog terugkomen?

NORA

Man, je bent de deur nog niet uit en je denkt al aan terugkomen.

TORVALD

Ook niet als er wonderen gebeuren?

NORA

Die gebeuren niet.

TORVALD

En de kinderen dan? Wie gaat daarvoor zorgen? En het inkomen?

DINGETJE

die nu weer opkomt als de fictieve kinderen Lieve papa, het is 2013, de kinderen hebben nu hun eigen rechten en mogen ook een grote mond opzetten... Wij hebben je echt niet nodig! Want ook ons heb je nooit echt liefgehad, alleen het zakgeld zullen we missen!

NORA

Bye bye! Ze geeft hem wel nog een kusje.

DINGETJE

als kinderen Doei.

TORVALD

Okay. Dan dus... nu gaan? De wijde éénzaamheid in?

Nora knikt, Torvald af.

NORA

Zo nu is het drama voorbij maar het belangrijkste moet nog beginnen: het echte theater! Want ook ik en u blijven niet hier! Ook wij sluiten de theatrale deur achter ons en binnen vijf minuutjes staan we in de bar. In de bar of op straat, naast onze partner, bij onze vrienden en vriendinnen. met geveinsde verbazing En er schijnt nauwelijks iets veranderd! De gesprekken kabbelen gewoon door! En toch knaagt het langzaam door in de hersenen, al was het maar omdat ik het nog een keer herhaal... Leven is niet dat wat in ons zit, maar dat wat tussen ons mogelijk is! Dus we hoeven niet één te worden, en we hoeven niet alleen te zijn. En ondanks het magazijn aan beelden, de lijst met afspraken, en de reeks normen zijn er altijd nog woordjes, huid, gedachten, goederen, geld, speeksel, haar en warmte die belangeloos kunnen worden uitgewisseld en waar man en vrouw, of vrouw en vrouw, of man en man, of twee vrouwen en één man, en drie mannen met één vrouw, of met een hond, of een olifant, liefde produceren. Niet?

Crashtest Ibsen I / Nora ging in première op 12 april 2013 in Theater de Machinefabriek in Groningen in een productie van het Noord Nederlands Toneel.

NORA

Evelien Bosmans

TORVALD

helmer Ko van den Bosch

DINGETJE

Nazanin Taheri

CHRISTINE

LINDE

Joke Tjalsma

nils krogstad

Dylan Smith

dokter rank

Louis van der Waal

Regie: Sarah Moeremans

www.nnt.nl

Joachim Robbrecht (1980) werkt sinds 2006 als tekstschrijver, regisseur en acteur samen met regisseur Sarah Moeremans. Daarnaast ontwikkelde hij zijn eigen werk bij productiehuis Frascati, productiehuis Rotterdam en in samenwerking met o.a. Andcompany&co, de Warme Winkel, Wunderbaum en Toneelgroep Amsterdam. Hij ontving voor zijn werk de Ton Lutz prijs en Charlotte Köhler prijs. Naast zijn praktijk geeft hij ook les aan de toneelopleiding van ArtEZ.

www.joachimrobbrecht.com